

1.Monetarni aspekti funkcionisanja bankarskog sistema

Bankarski novac u obliku depozita podrazumeva obavezu banke da po nalogu svojih komitenta reguliše njihove medjusobne dužničko poverilačke odnose (smanjuje se depozit komitenta-kupca a istovremeno povećava depozit komitenta – prodavca) Odobravanjem zajma banka povećava depozit zajmoprimca. Bankarski ili depozitni novac je opcioni novac i transaktori ga koriste da bi lakše obračunavali dužničko poverilačke odnose. Jedino centralna banka emituje savremeni novac, kao zakonsko sredstvo plaćanja. Novac centralne banke je obligacioni novac koji se javlja u vidu gotovog novca i depozita po vidjenju (banknota), njegovom emisijom transaktori medjusobne ekonomske odnose likvidiraju gotovinski.

Banka emitovanjem kredita poslovnim bankama i svojim komitentima kreirata depozite po vidjenju koji su obaveza centralne banke.

Dva bitna elementa savremenog bankarskog sistema su

- centralna banka

- ostale banke (klirinške banke tj poslovne ili komercijalne banke)

Pasiva pojednostavljenog bilansa centralne banke sastoji se od depozita njenih neposrednih komitenta i klirinških banaka, dok se aktiva sastoji iz razumne sume gotovine i zajmova. Većina banaka drži gotovinu u iznosu od nekoliko procenata gotovine ukupnih depozita ili pasive, tako da mogu odgovoriti povećanoj potražnji gotovine od strane sopstvenih komitenta. Centralna banka to rešava bez držanja velikih rezervi banknota jer ih može štampati kada je to potrebno. Početni bilans centralne banke pokazuje da se njena aktiva sastoji od gotovine i zajmova. Finansijska štednja se transferiše između finansijski suficitarnih (imaju štednju u obliku novca) i finansijski deficitarnih transaktora. To je prodaja novca kao potraživanja od bankarskog sistema za neko drugo finansijsko, ali nemonetarno potraživanje od nemonetarnih jedinica.

Razvoj privrednog subjekta se može zasnivati na:

- samofinansiranju ili internom finansiranju transfer štednje preduzeća u zreloj fazi razvoja

- direktnom ili akcionarskom investiranju – novonastala preduzeća – za direktno finansiranje karakteristično je da finansijski suficitarni transaktori transformišu svoje finansijske viškove (štednju) u finansijske instrumente (dugoivne ili vlasničke) koje kreiraju finansijski deficitarni transaktori. Kupovinom akcija suficitarni transaktor stiče pravo vlasništva za iznos kupljenih akcija tj. Za udeo u vlasništvu nad finansijski deficitarnom firmom

- indirektnom ili kreditnom (intermedijarnom) finansiranju – uspostavljanje kreditorsko-debitorskih odnosa između finansijski suficitarnih i finansijski deficitarnih transaktora posredstvom bankarskih mehanizama. Za ovaj mehanizam se odlučuju zbog kamatnih stopa na korišćeni kredit koje omogućuju performansnim privrednim subjektima da ostvare veće nivoe rentabilnosti i akumulativnosti. Ako je kamatna stopa na korišćeni kredit manja od stope prinosa na ukupno uložena sredstva, debitor će ostvariti porast akumulacije ili profit. To je efekat finansijskog leveridža koji može imati i negativne efekte, tj. Smanjenje trajnog kapitala debitora ukoliko su stope prinosa manje od plaćene kamate na kredit.

2. Emisiona banka

Emisiona banka predstavlja banku svih poslovnih banaka i ostalih finansijskih institucija. Neposredno reguliše i usmerava monetarno-kreditne tokove u svakoj zemlji, čime se u tržišnim uslovima stabilizuje privredna aktivnost zemlje. Ona je neprofitna institucija koja ima monopolni položaj pri obavljanju svojih funkcija. Ona jedina ima ovlašćenje da izdaje papirni i kovani novac.

Razlikujemo dva tipa centralne banke:

1. Potpuna vezanost centralne banke za izvršnu vlast – operativno realizuje odluke izvršne vlasti o monetarnoj i kreditnoj politici

2. Relativno visok stepen autonomije u odnosu na izvršnu vlast – orijentisana na tržišne mehanizme realizovanja kvantuma novca i kredita

Dva organizaciona modela centralne banke:

1. U organizaciono homogenim državama, ona se organizuju kao jedinstvena centralna banka

2. U državama federalnog i konfederalnog ustrojstva, gde se javlja u vidu složenog sistema centralne banke.

Dve osnovne funkcije centralne banke:

1. Centralna banka je nadležna za vođenje monetarne politike, u čijoj osnovi je dinamika ponude novca. Iako se govori o 4 osnovna cilja monetarne politike: stabilnost cena, ekonomski rast, puna zaposlenost i uravnoteženi platni bilans, prioritet se daje stabilnosti cena.

2. Funkcija poslednjeg utočišta banaka ili zajmodavca u krajnjoj instanci centralna banka obezbeđuje likvidnost makroekonomskog sistema u uslovima rastuće privrede, što realizuje snabdevanjem poslovnih banaka posebnim kvantumima novca i kredita. Centralna banka ima funkciju sprečavanja masovnog bankrota banaka tako što se javlja kao zajmodavac u krajnjoj instanci. Poslovne banke definišu svoju strategiju likvidnosti koja je trostrepena:

I stepen se zasniva na primarnim rezervama likvidnosti koje se drže kod centralne banke (gotov novac i depozit po vidjenju)

II stepen se zasniva na sekundarnim rezervama likvidnosti (rezervni fondovi ili kamatonosne kratkoročne hartije od vrednosti)

III stepen povlačenjem kredita sa novčanog tržišta

Kada je bankarski sistem u hroničnoj nelikvidnosti nisu dovoljni navedeni niuovi odbrane Odobravaju se krediti za likvidnost , sa periodom od tri meseca , ovi krediti imaju revolving karakter

Centralnoj banci su na raspolaganju uobičajeni instrumenti monetarne politike

1.Rediskontni krediti bankama – kupovina robnih menica i drugih komercijalnih papira od poslovnih banaka , tako da meničko potraživanje prebacuje sa poslovnih na centralnu banku uz kreditnu alokaciju u korist banke koja prenosi potraživanje . To ima za posledicu porast nivoa likvidnih rezervi u poslovnom bankarstvu, promenu strukture robnih potraživanja , uz nepromenjenu strukturu robnih zaduženja.To je kratkoročno finansiranje robnog prometa na osnovu meničkog pokrića.Po isteku roka dospelosti automatski se likvidira komercijalni kredit

2.Operacije na otvorenom tržištu – instrument kreiranja novca i kredita , jer se zasniva na aktivnoj ulozi centralne banke.Reč je o prodaji ili kupovini državnih obveznica na finansijskom tržištu . Kada centralna banka kupuje državne obveznice od poslovnih banaka , povećava ser nivo rezervi i potencijal banaka što je osnov za povećanje obima kredita i novčane mase u makro sistemu.Kada centralna banka prodaje državne obveznice, dolazi do smanjenja novčane mase i bankarskih rezervi .Učešćem u operacijama na otvorenom tržištu poslovne banke obezbeđuju potrebnu likvidnost , kao i kamatonost svojih plasmana

3.Stopa obaveznih rezervi

Primenjuju se u uslovima ekstremne likvidnosti ili nelikvidnosti bankarskog sistema. Promene stope obaveznih rezervi su korektivan instrument u odnosu na operacije na otvorenom tržištu. Povećanjem stope obaveznih rezervi centralna banka utiče na smanjenje kreditnog potencijala banke u slučaju smanjenja, povećava se nivo slobodnog kreditnog potencijala

4. Specijalni depoziti – formiranjem specijalnih depozita kod centralne banke postiže se dodatno sniženje obima raspoloživih bankarskih resursa, čime se u kreditnom sistemu smanjuje depozitno kreditna manipulacija. Oslobađanjem ovih depozita povećavaju se bankarski resursi, što omogućuje kreiranje povećanog obima kredita. Osnov za uvođenje specijalnog depozita je formiranje marginalne obavezne stope.

5. Eskontna ili diskontna kamatna stopa – podrazumeva se minimalna kamatna stopa po kojoj centralna banka spremna da kreditira poslovne banke

6. Direktivne mere centralne banke – nisu konzistentne i fleksibilne u odnosu na tržišne mehanizme pa imaju selektivna i rigidna obeležja

7. Neinstitucionalne metode delovanja centralne banke u odnosu na poslovne banke – su apeli centralne banke poslovnim bankama da se uzdrže od podizanja kreditnih aktivnosti i povećanja kamatnih stopa

3. Značaj kamatnog mehanizma za funkcionisanje banaka

Kamata je cena za korišćenje kreditnih i novčanih resursa na finansijskom tržištu. Nivo kamate treba da stimuliše buduću potrošnju u odnosu na sadašnju potrošnju vlasnika finansijskih viškova. Kamatna stopa je instrument za uravnoteženje obima štednje i ponude kapitala sa tražnjom finansijskih resursa. Kamatnom stopom se vrši distribucija dohotka na potrošnju i investicije, kao i mobilnost i alokacija finansijskih resursa. Kamatna stopa može biti:

- Ravnotežna (prirodna) kamatna stopa – formira se pri ravnoteži obima ponude kapitala (kredita) i tražnje kapitala. Kamatna stopa je realna stopa prinosa kapitala.

- Tržišna kamatna stopa – se formira na finansijskom tržištu kao rezultatna odnosa ponude i tražnje kreditnih odnosno novčanih resursa.

Na dugi rok postoji ravnoteža između navedenih kamata, dok na kratki rok postoje dispariteti koji su uslovljeni promenom cena.

Teorije o formiranju kamatnih stopa :

1. Teorija preferenca likvidnosti – kamatna stopa je determinisana odnosima između tražnje i ponude novčanih resursa. U uslovima visokih kamatnih stopa transaktori će smanjiti likvidne rezerve u korist kamatonosnih vrednosnih papira, pri tome se računa na kasniji pad kamatnih stopa, što će povećati cene vrednosnih hartija, a time ostvarenje kapitalnog dobitka

2. Teorija kreditnih fondova – nivo kamatne stope se utvrđuje na osnovu odnosa između ponude i tražnje uzajmljenih finansijskih resursa, pri čemu su relevantni finansijski tokovi kreditni transferi u ulaganja u hartije od vrednosti

3. Teorija očekivanih promena cena i kamatnih stopa – promene kamatnih stopa posmatraju se u zavisnosti od inflacionih i deflacionih tendencija u privredi, pri čemu se kvantificira uticaj promena cena na nivo realnog prinosa kreditora i nivo kreditnih obaveza debitora. Ročna struktura kamatnih stopa definisana je kao odnos koji postoji između kamate na dugove sa različitim rokovima dospeća i istovetnog rizika za neizvršenje novčanih obaveza

4. Kamatna politika banaka

Za banke kamata predstavlja cenu formiranja i plasiranja finansijskih resursa , pri čemu se uvažava vremensko formiranje i korišćenje finansijskih resursa .U okviru poslovne politike , kamata se u banci javlja i kao troškovni i kao prihodni finansijski tok.Banka je performasna finansijska institucija čiji je kamatni prihodni tok veći od rashodnog kamatnog toka.Kamatna margina je pozitivna kamatna razlika

Principi su:

-održavanje što stabilnije kamatne margine

-uskldjivanje ročne,sektorske i valutne strukture bilansa

-koncipiranje adekvatnih aranžmana i instrumenata ograničenja , transferisanja i apsorbovanja kamatnih razlika

U realizaciji osnovnih principa kamatne politike banke se koriste sledećim metodama

-permanentnim uskladjivanjem aktivnih cenovnih i pasivnih troškovnih kamatnih stopa

-balansiranjem obima aktive i pasive bilansa osetljivih na promene kamatnih stopa

-korišćenjem zaštitinih hedžing metoda od kamatnog rizika

5.Nauka o bankarstvu

Se zasniva na izučavanju funkcija i uloge bankarskog sistema i načina organizovanja bankarskih organizacija u sistemu jedne zemlje .Nauka o bankarstvu izučava bankarsko poslovanje , pre svega odnose ,processe i poslovne transakcije koji se javljaju stvaranjem i korišćenjem novca i kredita preko banaka.Nauka o bankarstvu se zasniva i na prožimanju teorije i prakse monetarno kreditne i devizne politike

Banka je specifično preduzeće koje posluje specifičnom robom (novac) pa je to preduzeće od posebnog društvenog značaja.makroekonomski pristup istražuje finansisjke i monetarne mere snabdevanja društvene reprodukcije novcem i kreditima, očuvanja stabilnosti nacionalne valute , optimalne mobilizacije i koncentracije slobodnih novčanih sredstava , efikasnog platnog prometa

Banka uzima kredite od drugih pravnih i fizičkih lica – putem izdavanja novčanica, mobilizacija slobodnih novčanih sredstava , stvaranjem depozita , izdavanjem akcija i obveznica i drugih vrednosnih papira. Iz tako koncentrisanih izvora daje kredite , bilo proizvođačima bilo potrošačima bilo proizvođačima i tako deluje na proizvodnju i potrošnju.

6.Karakteristike banaka , tendencije u bankarstvu

Transformacioni procesi u bankarskom sistemu razvijenih tržišnih ekonomija , jačali su tržišnu konkurenciju.Bankarski sistem u procesu tranzicije se transformisao od monobankarskog u višebankarski, time je centralna banka prestala da bude novčana , kreditna platno-prometna, kontrolna i kontrolna ustanova , vršeći emisiju funkciju

Deregulacija predstavlja glavnu institucionalnu pokretačku polugu koja je dovela do transformacionih promena .Deregulacija je i ukidanje ograničenja u pogledu uže specijalizacije finansijskih institucija .Istovremeno je nastao proces širenja mreže poslovnih banaka koje postaju sve samostalnije.Njihov osnovni cilj je povećanje profita sa pravom samostalnog

formiranja kamatnih stopa , uz kontrolnu ulogu centralne banke. Postojeće banke su se transformisale u akcionarska društva , a nove banke se osnivaju kao akcionarska društva. Povećala se konkurencija između banaka i drugih finansijskih institucija na bazi deregulacije

Oblici konkurencije se sastoje u cenovnoj i produktnoj konkurenciji

-Cenovna konkurencija – obezbeđivanje povoljnijih kamatnih stopa za partnere finansijskih institucija. deregulacija finansijskog sistema i kamatnih stopa , dovodi do smanjivanja visine kamatnih stopa i kamatne marže

-Produktna konkurencija – inst. Se trude da prošire ponudu svojih finansijskih usluga i da ih približe potrebama svojih klijenata. Produktne novacije su od značaja za stvaranje novih tipova finansijskih proizvoda. To su finansijski flučersi, opcije i svoipovi pomoću kojih se vrši tržišno osiguranje od rizika u vezi kamatnih stopa i deviznih kurseva.

7.Strateško planiranje

Većine banka koriste strateško planiranje kao sredstvo za sagledavanje svoje pozicije na konkretnom tržištu kao i iznalaženje načina z ajačanje te pozicije u budućem periodu.Osnova u strateškom planiranju banke je da ona polazeći od svojih komparativnih prednosti projektuje strategiju razvoja.Zadatak strategije je da definiše optimalne pravce bdudućeg razvoja radi maksimilazacije stope profita , odnosno maksimilizacije vrednosti neto imovine banke (akcionarskog kapitala)

Tri faze strateškog planiranja u bankarskim institucijama su:

1.Kreiranje vizije

2.Izbor strategije

3.Razrada akcionih programa

Kreiranje vizije – sagledavanje pozitivnih faktora poslovanja (široka baza klijenata, razvijena organizacija,dobra kadrovska politika) i negativne faktore poslovanja (slabo upravljanje bankom,niska profitabilnost,neperformisani zajmovi)

Proširenje geografskog područja delovanja opredeljenje da li banka da bude usmerena na

stanovništvo ili privredu. Uglavnom se opredeljuju za univerzalne banke

8.Strategija i programi strategijskog planiranja

Strateški plan obuhvata 3-5 godina i bazira se na sledećim načinima:

Banka produbljuje svoje učešće na postojećim segmentima finansijskog tržišta

Osvajanje novih tržišnih segmenata u geografskom smislu

Osvajanje novih proizvoda – usluga

Banka u strategiji razvoja menja tržište i usmerava svoje poslovanje na osvajanje novih tržišnih segmenata i uvođenje novih finansijskih proizvoda

9. Likvidnost banaka

Banke kao finansijske institucije moraju stalno da obezbeđuju dnevnu likvidnost u svom poslovanju da bi se održala na finansijskom tržištu. Likvidnost banke je njena sposobnost da izvršava svoje obaveze u skladu sa rokovima dospeća, a solventnost banke je njena likvidnost na duži rok

Bitan faktor likvidnosti banke je njena spremnost da u svakom trenutku odgovori dospelim obavezama kao što je zahtev deponenata za povlačenjem svojih depozita, zahtevu komintenata za povlačenjem sredstava iz odobrenog kredita, ili o izvršenju obaveza na osnovu otplate prethodno uzetih kredita. Zapoštovanje optimalne likvidnosti od značaja je uskladjivanje tokova priliva i odliva novčanih sredstava klijenata na računima banke, zatim stalno držanje određene stope likvidnosti sredstava i respektovanja monetarno-kreditne politike centralne banke. Politika likvidnosti treba da bude fleksibilna.

Likvidnost banke potiče iz njene bilansne strukture. Aktivu banke čine instrumenti sa različitim stepenom likvidnosti. Krediti koje banka odobrava privredi i stanovništvu su u osnovi nelikvidna aktiva, ovi krediti imaju različite rokove dospeća, ako su rokovi vraćanja bliži, tada je aktiva manje nelikvidna. Od strukture aktive zavisi likvidnost aktive. Pasivu banke čine neke obaveze banke koje su likvidne, tako da poverioci mogu u svakom momentu da traže novac u vezi sa depozitima ili primljenim kreditima. Pozicija likvidnosti banke proističe iz komparativnog odnosa aktive i pasive bilansa banke

Na osnovu unovčivosti potraživanja banke, koja se nalaze u rezervama likvidnosti razlikujemo:

- primarne rezerve likvidnosti – gotov novac i sredstva banke na računu kod centralne banke koja nisu kamatonosna
- sekundarne rezerve likvidnosti – plasmani u kratkorolne vrednosne papire koji nose kamatu, kao i sredstva rezervi likvidnosti i obaveznih rezervi banke nastalih na osnovu zakonskih propisa
- sredstva tercijale rezerve likvidnosti – menice bez mogućnosti eskontovanja, neiskorišćene tranše kratkoročnih kredita dobijenih od drugih banaka, obveznice i sl.

Važni kvantitativni pokazatelji likvidnosti su:

-Stopa likvidnosti koja pokazuje vezu kratkoročnih izvora sredstava prema novčanim sredstvima i drugoj likvidnoj aktivi

-Obavezna rezerva , koja osim definisanja likvidnosti služi kao instrument za utvrđivanje količine novca u opticaju

10.Struktura izvora rezervi likvidnosti

Politika likvidnosti je određena strukturom izvora rezervi likvidnosti

-Primarne rezerve likvidnosti se sastoje iz gotovine depozitnih rezervi kod centralne banke u obliku obaveznih rezervi i rezervi likvidnosti banke i depozita po vidjenju kod korespondentskih banaka.Ove rezerve likvidnosti pokrivaju potrebe za likvidnim resursima malih i srednjih banaka

-Sekundarne rezerve likvidnosti dopunjuju nedostatak primarnih rezervi i trenutno obnavljaju ukupni likvidni potencijal banaka .U razvijenim tržišnim privredama bankama je prepuštena autonomija u formiranju sekundarnih rezervi , amda je njihov obim određen obimom i tipom banke , stepenom deversifikacije depozita i sezonskim varijacijama likvidnim sredstvima.To su plasmani u kratkoročne državne hartije od vrednosti , hartije koje izdaje centralna banka i komercijalni papiri većih korporacija

-Krediti za likvidnost pokriva iznenadne potrebe banke za dodatnim izvorima kapitala

11.Solventnost banaka

Princip solventnosti daje princip dugoročnoj vremenskoj uskladenosti strukture aktive i pasive , tj, njenoj stalnoj sposobnosti da sve svoje obaveze isplati u celini u jednom odredjenom vremenskom periodu , bez gubitka po deponente i ostale poverioce

Kada su obaveze banke iznad nivoa aactive , ulazi se u zonu insolventnosti tj da aktiva ne pokriva ukupnu pasivu. Kada aktiva pokriva ukupnu pasivu, odnosno ukupne izvore svojih sredstava , znači da je banka solventna.

Solventnost je sposobnost banke da u trenutku likvidacije isplati svoje pšoverioce

Solventnost obezbedjuje sigurnost svojih plasmana prilikom odobravanja kredita proverom kreditne sposobnosti dužnika utvrđivanjem boniteta klijenta i utvrđivanjem adekvatnog obezbedjenja

Ostvarivanjem principa solventnosti indirektno se realizuje makroekonomska funkcija banke u optimalnoj mobilizaciji koncentraciji i upotrebi nacionalnih finansisjkih resursa

12.Profitabilnost banaka

U razvijenim tržišnim privredama cilj banke je da ostvari što veći profit na osnovu razlike izmedju aktivne i pasivne kamate , zaračunavanjem provizije na uslužne poslove , ako i vođenjem vlastitih poslova.Banka kao akcionarsko društvo ima za cilj maksimizaciju imovine akcionara , maksimizacijom tržišne vrednosti akcija i maksimizacijom profita

13. Finansijski indikatori banaka

Potreba je da banke ostvaruju veću stopu profita po jedinici akcijskog kapitala , tj da realizuju zadovoljavajuću neto sadašnju vrednost , jer postoje institucionalno propisani odnosi između visine bankarskog kapitala i visine aktive u bilansu banke. Banka mora da uveća svoj akcijski kapital jer samo tako može da stvori uslove za povećanje plasmana na strani aktive , odnosno povećanje obima zaduženja po depozitnoj i nedepozitnoj osnovi na strani pasive svog bilansa

14. Faktori profitabilnosti banaka i profitabilni trendovi

Glavni faktori koji utiču na profitabilnost su :

-Kvalitet menadžmenta menadžment vodi poslovnu politiku i kroz funkcije planiranja organoizovanja kadrovanja upravljanja i kontrole utiče na profitabilnost banke. Sagledava komparativne prednosti raznih opcija u pogledu ekspanzije (širenja) banke i omogućava razvoj banke , a samim tim i najveću profitabilnost i sigurnost banke na dugi rok

-Kvalitet aktive se definiše na osnovu analize njene strukture na dva segmenta : kamatonosni zajmovni deo aktive i prinostni investicioni deo aktive. Kod zajmovne aktive je značajna ocena boniteta zajmotražilaca , čime se smanjuju kreditni rizici

-Ekonomija obima – veći obim poslovanja smanjuje fiksne troškove po jedinici proizvoda i tako pozitivno utiče na visinu profita koji banka ostvaruje.

-Varijabilne operacije – savetodavne usluge , konsalting, brokerske usluge, poslovi platnog prometa,agencije,avali,agencijski poslovi,factoring i forefeting poslovi,lizing poslovi, poslovi osiiguranja banke

-Troškovi pšoslovanja – menadžment banke mora da minimizira troškove poslovanja pri datom obimu bilansnih i vanbilasnih aktivnosti banke jer to direktno utiče na viisinu neto profita

-Okruženje banke – kad au ekonomiji postoje snažni recesioni (zaostatak u plaćanju) faktori dolazi dojačanja sistemskog rizika i povećane stope bankrostva preduzeća to negativno utiče na profitabilnost banke

Postoje dva konceptijska objašnjenja formiranja negativnih trendova:

-prva koncepcija ukazuje da je pogoršavanje pozicije bankarstva rezultat kombinacije cikličnih strukturnih faktora .oni se odnose na sniženje nivoa privredne aktivnosti

-druga koncepcija ukazuje na dilemu da li je slabljenje finansijskih performansi banaka vezana za tranzitornu fazu ili je stalna karakteristika povećanog konkurentnog okruženja u kojem banke posluju

15.Konfliktnost ciljeva bankarskih principa

Menadžment banke se mora neprekidno baviti konfliktom ciljeva , profitabilnosti,likvidnosti i

sigurnosti. Kada menadžment banke daje prioritet jednom od principa, dolazi do konflikta. Ako banka daje prednost profitabilnosti, ugroziće likvidnost, tj. Stvoriće rizik nelikvidnosti i može se ugroziti sigurnost, jer postoji mogućnost nesolidnih kreditnih plasmana, pa se povećani rizici prouzrokovati bankrotstvo banke

Maksimizacija profita uz minimiziranje rizika nelikvidnosti i kreditnog rizika cilj banke

16. Pasivni bankarski poslovi

Banka obavlja pasivne bankarske poslove vršeći mobilizaciju i koncentraciju atomiziranih (rasparčanih) finansijskih viškova koji postaju upotrebljivi sa stanovišta zajmotražioca

Mobilisana i koncentrisana sredstva banka transformiše i stavlja na raspolaganje finansijski deficitarnim transaktorima. bankari stvaraju sopstvene obaveze prema finansijski suficitarnim transaktorima, a onda ih transformišu u vidu potraživanja prema finansijski deficitarnim transaktorima

Banka je opšti upravljač novčanog kapitala, jer koncentriše upravljačka prava mnogih kreditora, ali je i ukupni dužnik jer se zadužuje u ime mnoštva finansijski deficitarnih transaktora

Pokazatelj uspešnosti vođenja politike koncentracije sredstava je veličina i struktura kreditnog potencijala banke tj. Onaj iznos sredstava koji se može plasirati putem kredita iz finansijskog potencijala a d as erealzuje likvidno i solventno poslovanje banke. Najpovoljniji tok su depozitni izvori , a kreditni i tržišni izvori su opravdani kada se prekomerno poveća tražnja za bankarskim sredstvima

17. Vrste pasivnih bankarskih poslova

Dele se na kratkoročne i dugoročne. Najvažniji su:

1. Pasivni depozitni poslovi su mobilizacija i koncentracija različitih vrsta depozita kao što su depoziti po vidjenju privrednih subjekata neoričeni štedni ulozi građana, oročena i namenska sredstva privrede i stanovništva

2. Sekundarna emisija novca koju vrše banke depozitno kreditnim multiplikacijom

3. Reeskontni poslovi se sastoje u eskontovanju menica poslovne banke kod centrane banke , do kojih je banka došla prethodnim odobravanjem kredita svojim klijentima . Tu je reč o ponovnom eskontovanju-reeskontovanju već jednom eskontovanih menica. Eskont se obavlja između banke i njenih klijenata a reeskont između banke i centralne banke. eskontovanje je aktivan posao ali reeskontovanje je pasivan posao za banku

4. Relombardni poslovi su pasivni poslovi između poslovne banke i centralne banke: prvo poslovna banka odobrava lombardni kredit klijentu , gde su vrednosni papiri i efekti pokriće za kredit . Ako poslovna banka iskoristi dobijeno pokriće za lombardni kredit i doznači ga centralnoj banci nastaje relombardni kredit, koji je sa stanovišta banke pasivan posao

5. Izdavanjem blagajničkih zapisa obveznica i depozitnih sertifikata poslovna banka je umogućnosti da mobiliše finansijske resurse sa finansijskog tržišta. Banka neće prilagođavati aktivne poslove u zavisnosti od postojećeg potencijala već će kreditni potencijal povećati traganjem za bankarskim izvorima

6. Kratkoročni krediti od drugih banaka čine kratkoročnu obavezu banke koja je uzela kredit prema banci kreditora. Mobilizaciju ovih sredstava čini banka da bi održala ili pojačala likvidnost

Dugoročni poslovi

Emisija dugoročnih hartija od vrednosti, prikupljanje oročenih i ograničenih depozita, prikupljanje fondova i dugoročnih sredstava preduzeća i javnih institucija, inostrani dugoročni krediti emisija založnica

18. Aktivni bankarski poslovi

Predstavljaju plasiranje prethodno mobilisanih finansijskih viškova u obliku različitih vrsta kreditnih i nekreditnih ulaganja

1. Eskontni kredit se sastoji u otkupu menica klijenata pre njihovog roka dospeća pri čemu je menica osnov za odobravanje kredita. Kod eskontovane menice kredit nije u visini mesečnog pokrića već se umanjuje za iznos kamate od trenutka eskontovanja do datuma dospeća menice. Eskont ili diskont se zove kamata za koju se umanjuje eskontni kredit. Poslovna banka se može pojaviti kod centralne banke s zahtevom za reeskont

2. Lombardni kredit se odobrava od strane banke na osnovu pokrića u vrednosnim papirima, zlatu ili trgovačkoj robi. Razlika između eskontnog i lombardnog kredita je kod eskonta za dug jamči dužnik celom svojom imovinom a kod lombarda jedino zalog koristi kao pokriće; kod

lombarda je moguće zahtevati dopunu pokrića , ukoliko mu tržišna vrednost opadne preko 10%; lombardni kredit iznosi 75% vrednosti zaloga ; lombardni kredit je povoljna za dužnika jer dolazi do sredstva bez prodaje zaloga.Lombardni zalog banka može da koristi za relobardni kredit kod centralne banke

3.Akseptni kredit j emogućnost da banke svojim klijentima trasiraju menice do određene visine i sa određenim tokom , ona postaje glavni menički dužnik.Kada vlasnik nakon isteka njenog dospeća zatraži od banke naplatu , akseptni kredit se realizuje

4.Rembursni kredit je vrsta akseptnog kredita koji je karakterističan za spoljnu trgovinu.Banka odobrava akseptni kredit uvozniku , a u korist izvoznika , kao pokriće na njeno ime preneti robni dokumenti kao garancija za nesmetanu isplatu menica.Kod ove vrste kredita kupac ne plaća robu u gotovom , već izvoznik prima ramburs preko kupčeve bančine veze u inostranstvu u vidu akcepta

5.Kontokorentni kredit banka odobrava svom klijentu kredit na tekući račun , klijent njime raspolaže izdavanjem naloga banci za isplatu sa tekućeg računa

6.Avalni kredit se odobrava kao posebna garancija, banka garantuje da će neko od potpisnika menice ispuniti svoju meničku obavezu.Banka odobravanjem avala prihvata obavezu da u momentu kada menični dužnik ne isplati obavezu meničnom poveriocu, ista ona u celosti pokrije

7.Vinkulacioni kredit se koristi u veletrgovini i odobrava ga banka na osnovu obaveze dužnika da prethodno doznači tovarni list .Trgovina na veliko ne mora čekati naplatu robe od krajnjeg kupca, već dobija sredstva kojima raspolaže. Krajnji kupac isplaćuje vrednost robe banci , a banka mu vraća tovarni list radi preuzimanja robe

8.Faktoring poslovi gde banka ili faktoring kompanija otkupljuje kratkoročna potraživanja koji izvoznik ima prema trećem licu.Tako banka ili faktoring kompanija preuzima rizik naplate potraživanja , pri čemu se izvoznik kratkoročno kreditira i do 90% vrednosti izvoza , a preostali izvoz se stavlja na raspolaganje kada kupac primi robu , uz odbitak kamate i provizije

Dugoročni aktivni bankarski poslovi su dugoročni krediti koje banka odobrava svojim klijentima kao investicije u dugoročne hartije od vrednosti:

1.Hipotekarni kredit kao dugoročni kredit je pokriven realnim nepokretnim dobrima – hipotekom

2.Gradjevinski kredit banka odobrava klijentima za objekte u izgradnji , najčešće na rok od 3-5 godina

3.Investicioni kredit od značaja je za finansiranje razvoja , ai za nabavku trajnih obrtnih sredstava

4.Konzorcijarni kredit se odobrava preko privremenih ili stalnih konzorcijuma (grupa zainteresovanih banaka) koji se formiraju povodom emisije velikih javnih zajmova.Oni preuzimaju hartije od vrednosti po nešto nižem kursu u odnosu na nominalnu vrednost , da bi ih plasirao po nešto višem kursu i ostvaruje odredjenu dobit

5.Stambeni kredit odobrava banka , privredna i javna preduzeća

6.Forfetiranje je otkup dugoročnih potraživanja izvoznika od strane banke ili forfeting kompanije prilikom se odbija fiksni iznos kao provizija , koji se prevaljuje na krajnjeg kupca , dok izvoznik dolazi do sredstava pre nego što mu kupac plati robu

7.Potrošački krediti se odobravaju na teret dela stanovništva koji svoju potrošnju – štednju za budući period , a u korist onog dela stanovništva koji ima trenutnu potrebu za potrošnjom koja je veća od njihovog trenutnog dohotka , ovi krediti podstiču proizvodnju i promet ipovećavaju životni standard sdtanovništva

8.Plasmani banaka u hartije od vrednosti su portfolio investicije koje su različitih prinosnih i rokova dospeća

19. Neutralni i sopstveni bankarski poslovi

Neutralni bankarski poslovi se dele na :

Posredničke poslove koje banka obavlja u tuđe ime i za tuđi račun, uznaplatu odgovarajuće kamate , i to su poslovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu , i poslovi raznih naplata i isplata

Komisione poslove banka obavlja u svoje ime i za tuđi račun , i to su emisije obveznica i druge hartije od vrednosti, izdavanje kreditnih pisama i otvaranje akreditiva , izdavanje garancija i garantnih pisama, čuvanje i upravljanje vrednostima

Sopstveni bankarski poslovi mogu biti:

Kratkoročni sopstveni bankarski poslovi su arbitražni poslovi , berzanski spekulativni poslovi (gde banka kupuje hartije od vrednosti na berzi po jednom kursu , pa ih onda prodaje po drugom)

Dugoročni sopstveni bankarski poslovi – osnivanje sopstvenih preduzeća i akcionarskih društava radi maksimiziranja profita.

20. Bilans stanja banke

Na levoj je aktiva banke dok je na desnoj pasiva banke

Aktiva

Pasiva

Gotovina

Depoziti po vidjenju

Likvidna aktiva

Oročeni depoziti

Plasmani u kredite

Uzeti krediti

Plasmani u hartije od vrednosti

Emitovanje hartija od vrednosti

Osnovna sredstva

Kapital

Analiza bankarskih bilansa polazi od računovodstvene indetičnosti aktive (imovine i potraživanja) i pasive (obaveze i kapitala)

Najvažniji smisao bilansa banaka jeste uvid u suštinu i strukturu njihovih operacija odnosno poslova: banka prikuplja depozite i odobrava racionalne kredite, kupuje sigurne likvidne i rentabilne hartije od vrednosti. U osnovi ovaj bilans pokazuje stanje izvora, s jedne strane i plasmana banke sa druge strane

Ročna uskladenost aktive i pasive garantuje pokrivanje rizika nelikvidnosti, dok valutna uskladenost dveju stanja bilans stanja treba da garantuje pokrivanje rizika promene deviznog kursa

Neadekvatna struktura sredstava i plasmana utiče negativno na likvidnost banke a snažno deluje i na profitabilnost, odnosno stvaranje gubitka u poslovanju:realnu ocenu likvidnosti banke nemoguće je izvesti bez navedene strukturne analize izvora sredstava i plasmana po ročnosti.Zato su u bankarskom sistemu svi plasmani po kvlitetu odredjeni na odgovarajući rok i svrstani u grupe po stepenu naplativosti

21.Bilans uspeha banke

Preko bilansa uspeha banke se prikazuje prihodna i rashodna struktura banke u toku obračunskog perioda, kao i finansijski rezultat – dobitak ili gubitak.Finansijski rezultat je pokazatelj uspešnog ili neuspešnog poslovanja banke , kao i njenih organizacionih delova.Tu je važna uspešnost upravljačke i rukovodeće strukture banke, ako i njenih organizacionih delova.Tu je važna uspešnostupravljačke i rukovodeće strukture banke – vlasnika i menadžera.Finansisjki rezultat je osnov tržišnog pozicioniranja banke, .Na levoj strani se prikazuju rashodi a na desnoj prihodi

Poslovni Rashodi

Poslovni prihodi

Rashodi finansiranja

Prihodi finansiranja

Vanredni rashodi

Vanredni prihodi

Kapitalni gubici

Kapitalni dobici

Rashodi:

Poslovni rashodi – materijalni troškovi i amortizacija nematerijalni troškovi

Rashodi finansiranja – predstavljaju kamate po dugoročnim i kratkoročnim obavezama – rashodi finansiranja povezanim bankama – revalorizacija dinarskih obaveza- negativne kursne razlike po deviznim obavezama – smanjenje vrednosti dugoročnih finansijskih ulaganja

Vanredne rashode – neopisana vrednost prodatih ili neotpisanih materijala ili nematerijalnih ulaganja – knjigovodstvena vrednost prodatih dugoročnih ulaganja otpis nenaplativih potraživanja – rashodi iz ranijeg perioda – manjkovi, štete penali , kazne

Kapitalni gubitak – čini razliku između ostvarene vrednosti prodajom hartija od vrednosti (akcije obveznice) opreme i nekretnina i njihove knjigovodstvene vrednosti revalorizovane na dan prodaje

Prihodi:

Poslovni prihodi obuhvataju: prihode od vršenja bankarskih usluga prihode od zakupa osnovnih sredstava prihode od prodaje materijala i inventara prihode od smanjenja dugoročnog

rezervisanja

Prihodi od finansiranja – prihode od finansiranja iz poslovnih odnosa sa drugim bankama – prihodi od finansijskih ulaganja i kamate – pozitivne kursne razlike – ostali prihodi finansiranja

Vanredni prihodi

Kapitalni dobici čine razliku izmedju ostvarene vrednosti prodajom hartija od vrednosti opreme nekretnina i njihove knjigovodstvene vrednosti

Struktura bilansa uspeha može se analizirati primenom dveju analitičkih metoda

Kompozitna metoda – koriste se apsolutni iznosi pojedinih rashodnih i prihodnih pozicija , u cilju dobijanja vrednosti radi poredjenja sa prethodnim godinama ili drugim bankama

Procentualna metoda – pri analizi bilansa uspeha dolazi do procentualnog rasta ili pada prihoda i rashodnih pozicija u odnosu na ranije godine: značajna je analiza profitabilnosti banke

22. Bankarski agregati

Najširi bankarski agregati su:

Finansijski potencijal predstavlja zbir svih izvora sredstava (cela pasiva) koje banka preusmerava u različite vrste plasmana tj zbir ukupnih kreditnih i nekreditnih plasmana banke

depozitni potencijal+nedepozitni potencijal+kapital

Finansijski plasman banke čini zbir ukupne aktive bilansa kreditni plasmani + plasmani u hartije + rezerva likvidnosti

Centralni bankarski agregati

Kreditni potencijal čini količina slobodnih sredstava banke koji može biti plasiran u vidu kredita ili na drugi način transferisan klijentima, pri čemu se odražava likvidnost i solventnost banke i propisana stopa obaveznih rezervi. Kreditni potencijal se može koristiti za plasiranje u vidu 1.kredita hartija od vrednosti zajedničkih ulaganja kupovinu osnovnih sredstava kreditni potencijal je razlika finansijskog potencijala i standardnih ili programiranih rezervi

Kreditni plasmani – nivo kreditnog potencijala određuje nivo kreditnih plasmana

23.Rast i formiranje bankarskih resursa

Bankarski resursi su izvori,potencijal iz kojih banka formira plasmane u vidu kredita, hartija od vrednosti(tržište novca i kapitala, likvidnost rezervi:rast bankarske pasive je značajan pokazatelj povećanja finansijske i kreditne sposobnosti banke, pri čemu je obim aktive bilansa ključni indikator.

Rast bankarskih resursa u najvećoj meri je određen pravcima formiranja depozita :danas banke utvrđuju strategiju i politiku privlačenja i koncentracije depozita u cilju jačanja depozitnog potencijala.Ukoliko je veća stopa učešća banke u apsorbovanju sredstava na finansijskom tržištu reč je o jačanju posredovanja banke na finansijskom tržištu i obrnuto

Postoje tri grupe faktora formiranja bankarskih resursa 1.makrofinansijski uslovi formiranja društvene akumulacije i štednje 2.institucionalne i strukturne komponente finansijskog sistema, 3.faktori koji se vezuju za pojedinačnu banku

Rast bankarskih izvora utvrđen je stopom rasta depozitnih izvora nedepozitnih izvora (uzeti krediti i emitovanje hartija od vrednosti stopom bankarske transformacije sredstava i stopom obnavljanja bankarskih potencijala preko bankarske infuzije jednom plasiranih sredstava

24.Upravljanje pasivom banaka

Pasiva banke je mobilisanje finansijskih resursa, oni su i izvori sredstava.Strukturu pasive čine depozitni i nedepozitni izvori , to je pasiva u užem smislu.Kada se u banku uključi i kapital banke , dobija se pasiva u širem smislu, kapital je finansijski potencijal banke.U strukturi pasive dominaciju imaju depozitni izvori , ali konkurencija banaka, deregulacija kamatnih stopa na depozite, inflatorni periodi utiču da se učešće nedepozitnih izvora u strukturi pasive izuzetno povećalo.Depozitne izvore čine: 1.transakcioni računi 2.depozitni računi 3.računi štednje

Depozitne banke se mogu klasifikovati na:

-Bazične depozite – depoziti klijenta banke , to su dugoročni i stabilni izvori sredstava

-Pribavljene depozite – banka ih povlači sa finansijskog tržišta nudjenjem konkurentskih kamatnih stopa i oni su u funkciji rezerve likvidnosti banke

Depozitni izvori se mogu klasifikovati na:

Kratkoročne depozite – sredstva koja se javljaju kao saldo na transakcionim tekućim računima, depoziti po vidjenju, oročeni depoziti do jedne godine, štedni računi

Dugoročni depoziti – sredstva koja finansijski suficitarni transaktori poveravaju banci na rok od godinu dana

Depoziti su finansijska osnova za odobravanje kredita i mogu se formirati i stvaranjem obaveza prema samoj banci

Nedepozitni izvori mogu biti:

Kreditni nedepozitni izvori pribavljeni korišćenjem kredita od strane banke i to: kreditom drugih banaka sa međubankarskog i novčanog tržišta, krediti od centralne banke-krediti za likvidnost eskontni i lombardni krediti

Investicione nedepozitne izvore banka obezbedjuje emisijom hartija od vrednosti (depozitni sertifikati i blagajnički zapisi) koji pozitivno utiču na likvidnost i profitabilnost

Razmatranje upravljanja pasivom moguće je sa: teorijskog stanovišta – banka se tretira kao aktivan subjekt u struktuiranju svoje pasive , ona kupuje sredstva na tržištu da bi ih kasnije plasirala 2.funkcionalnog stanovišta – menadžment prilagođjava izvore sredstava sa stvarnom tražnjom za kreditima , potrebama likvidnosti i sigurnosti, u cilju minimiziranja troškova i rizika za banku

25.Upravljanje aktivom banaka

Može se definisati kao proces konverzije (promene) bančnih resursa u alternativna ulaganja, uz maksimizaciju profita na prihvatljiv nivo rizika. Faktori koji utiču na upravljanje aktivom 1. Banka je uslovljena ponašanjem svojih klijenata 2.sredstvima se mora upravljati u okviru zakonskih ograničenja i pod kontrolom kontrolnih institucija 3.banku obezbeđuje određene kvantitativne i kvalitativne odnose između pozicija aktive i pasive 4.akcionari – vlasnici banke očekuju da stope prinosa na plasirana sredstva budu adekvatne preuzetim rizicima finansiranja.

Ograničenaj u upravljanju aktivom: 1.centralna banka zahteva da se jedan deo aktive drži u vidu obaveznih rezervi 2.upravljanje aktivom je ograničeno ponašanjem bančnih klijenata, jer veći deo pasive čine različite vrste depozita 3.banku mora da održi dovoljno likvidnih resursa, u obliku gotovine, kamatonosnih kratkoročnih hartija od vrednosti da bi obezbedila stalno izvršavanje naloga klijenata 4.značajno je da banka može izaći potrebi klijenta za kreditom 5.važno je sačuvati likvidnost i solventnost banke i njenu integritet u bankarski sistem

Banka je profitno orijentisana i važna je njena uloga u usaglašavanju suprotstavljenih interesa akcionara i depozitora banke.Akcionari pritiskaju menadžment da ostvaruju visoke profitne stope na investicijama u hartije od vrednosti , , što može ugroziti likvidnost.Menadžment mora da uspoastavi vezu između troškova depozita i prinosa na kapital banke

Američki finansisjeri nude 3 pristupa rešavanju konflikta likvidnosti

1.Formiranje pula sredstava .Banka raspolaže sredstvima iz više izvora depoziti po vidjenju štedni depoziti oročeni depoziti , sopstveni kapital banke i ulažu ih u bilo koji oblik aktive zajmove vladine obveznice gotovinu i dr.

2.Alokacija aktive ili konverzija sredstva svaki bančin izvor se posmatra pojedinačno i vezuje za određene plasmane tako da postaje poseban profitni centar

3.Upotreba tehnike – nauke o upravljanju , pri čemu se koristi informatika .Ovaj pristup odgovara na tri pitanja šta je problem koje su alternative i koja je alternativa najbolja – linearno programiranje

26. Formiranje cena bankarskih plasmana

Definisanje cena zajmova je od prioritetne važnosti, jer kreditni plasmani dominiraju u aktivima banke

Dva su pristupa u formiranju cene kredita:

1. Određivanje kredita vrši se na nivou analize profitabilnosti u poslovanju banke sa svakim značajnijim klijentom. Tako banka balansira sve prihode i troškove sa pojedinačnim klijentima kako bi se sagledao uticaj konkretnog odnosa na profitabilnost banke

2. Dekompenzacija bankarskih usluga i određivanje cene za svaku komponentu usluge odvojeno

27. Depozitni potencijal banaka – depozitni izvori

Ukupne izvore bankarskih sredstava tj. finansijski potencijal sačinjavaju depozitni i nedepozitni izvori kao i kapital banke. Depozitni izvori su osnova finansijskog potencijala i održavaju odgovarajući stepen stabilnosti i napredovanja banaka. Oni su najstariji izvor bankarskih sredstava. Depozitni izvori čine novčana sredstva nebankarskih transaktora na računima kod banaka ili kao kredit odobren na odgovarajući račun. Pod depozitima se smatra i određena suma novca koju je debitor dužan da isplati ili transformiše po nalogu depozitora odnosno ulagača finansijskih sredstava

U savremenoj bankarskoj teoriji i praksi dominira podjela na 1. depozite po vidjenju 2. oročene investicione depozite 3. štedne depozite 4. specijalni depozit

28. Depoziti po vidjenju

Depoziti po vidjenju su kratkoročno deponovana sredstva kod banaka sa neograničenim pravom raspolaganja u pogledu roka i kvantuma količine u okviru pokrića. Depoziti predstavljaju knjigovodstveno potraživanje određene količine finansijskih sredstava njihovog vlasnika – deponenta u odnosu na banku koja je primila navedena sredstva

Karakteristike depozita po vidjenju: 1. U tržišnim privredama to su nekamatonosna sredstva. U finansijskim investicijama nastaju depoziti po vidjenju – depozitni sertifikati kombinacija oročenih depozita (donose kamatu) i depozita po vidjenju 2. Predstavljaju najznačajniji deo novčane mase u svakom monetarnom sistemu 3. Predstavljaju instrument bezgotovinskog plaćanja, pa se zovu i knjigovodstveni novac žiralni novac skripturalni novac. Transakcije depozitima po vidjenju evidentiraju se na žiro i tekućim računima 4. predstavljaju finansijsku osnovu za stvaranje novca od strane banke (proces višestrukog odobravanja kratkoročnih kredita na osnovu inicijalne početne mase depozita po vidjenju

Depoziti po vidjenju su pod kontrolom monetarnih institucija, i to preko: 1. utvrđivanja stope rezervi na depozite po vidjenju 2. stope specijalnih rezervi 3. limitiranja obima kratkoročnih kredita i tsepena moguće ročne transformacije kratkoročnih izvora u dugoročne plasmane

29. Oročeni depoziti su vremenski imobilisana sredstva kod banaka, to su dugoročna potraživanja nebankarskog sektora prema bankarskom, odnosno dugoročne obaveze banke prema deponentima. Motiv formiranja oročenih depozita je adekvatna kamata i oni se formiraju na odredjenim računima sa unapred utvrdjenim rokovima dospeća ili rokovima najave povlačenja deponovanih sredstava sa računa. Na oročene depozite obračunava se višestruko manja stopa obaveznih rezervi, nego što je kod depozita po vidjenju. Podvrste oročenih depozita su:

-sredstva malih ulagača i štediša kod kojih su rokovi dospeća unapred fiksirani

-ulozi velikih firmi i banaka kod kojih se zahteva prethodna najava povlačenja novca

Na oročene depozite uvode se znatno niže stope obavezne rezerve nego na depozite po vidjenju

30.Štedni depoziti banaka

Kod štednih depozita (srednjoročni depoziti) prosečni periodi oročenja su između kratkoročnih i dugoročnih sredstava .Štedni depoziti kod banaka mogu biti transakcioni i oročeni.Finansijsku osnovu čini tekuća i kumulirana štednja u sektoru stnovništva , odnosno domaćinstva.Štedni depozit nastaje predajom gotovog novca od strane zainteresovanih štediša šalteru štedne službe banke

Štedni depoziti u razvijenim tržišnim privredama su u obliku premije osiguranja kod penzionih i osiguravajućih finansijskih organizacija.To je namenska štednja koju stvaraju osiguranici plaćajući premiju osiguranjaiz redovnih mesečnih ili drugih primanja

31.Specijalni depoziti

U osnovi specijalni depoziti su depoziti po vidjenju, međutim od njih se razlikuju po načinu formiranja i načinu korišćenja.Specijalni depoziti se formiraju admdinistrativnim ili prinudnim putem na osnovu zakonskih propisa i služe kao instrument realizovanja određene ekonomske politike.Ovi depoziti se formiraju kod poslovnih banka i kod centralne banke , ali se ne mogu koristiit za formiranje kreditnog potencijala banaka, odnosno za kreditne plasmane

obezbedjenje garancija ili neke druge plasmane. Specijalni depoziti su vezani za ulagače ali ne pripadaju izvornim bankarskim resursima.

32. Determinante formiranja depozitnog potencijala

Formiranje depozita na nivou sistema poslovnih banaka je pod uticajem makroekonomskih i mikroekonomskih faktora i to:

- stopa agregatne štednje društva

- stepen razvijenosti i integrisanosti banaka

- monetarno kreditna politika

- stopa inflacije

- spoljnotrgovinski tokovi

Važan faktor za formiranje dovoljnog obima i stabilnog rasta depozita kod banaka je ostvarenje potrebne stope agregatne štednje. Sa ostvarenjem stabilne stope rasta depozita ostvaruje se i stabilnost i efikasnost bankarskog i finansijskog sistema

33.Nedepozitni izvori sredstava

Nedepozitni izvori u užem smislu su sastavljeni od:kreditnih izvora i emitovanih hartija od vrednosti Sam kapital posmatra se odvojeno, međjutim može se posmatrati i kao deo nedepozitnih izvora kada se nedepozitni izvori posmatraju u širem smislu

-kreditni izvori su u osnovi krediti uzeti od centralne banke , krediti izmedju poslovnih banaka i krediti od ostalih finansijskih organizacija

-izvori mobilisani na tržištu putem emisije i prodaje različitih vrsta vrednosnih kratkoročnih i dugoročnih hartija od vrednosti

-kapital čini trajno uložena sredstva na račune banaka i osnovu za pozitivno poslovanje

34.Nedepozitna bankarska sredstva

Predstavljaju dopunska sredstva formirana institucionalnim putem ili dopunskom delatnošću banke i čine 15-20% finansijskog potencijala .Stalne se povećava učešće nedepozitnih u odnosu na depozitne izvore sredstava. Nedepozitni izvori u užem smislu su sastavljeni od: kreditnih izvora i emitovanih hartija od vrednosti..Sam kapital posmatra se odvojeno , međjutim može se posmatrati i kao deo nedepozitnih izvora kada se nedepozitni izvori posmatraju u širem smislu

35. Krediti kod drugih banaka i finansijskih institucija

Nedovoljno razvijeno tržište novca i tržište kapitala uslovalo je medjusobne kreditne obaveze banaka. Izmedju sebe poslovne banke ustupaju sredstva u vidu pozajmica ili klasičnih kreditnih odnosa. medjubankarski krediti su rezultat sledećih faktora:

1. Zajedničko finansiranje odredjenih poslova, pri čemu jedna banka postaje nosilac kredita
2. Usmeravanje sredstava ekonomskih subjekata ili pravnog lica jedne banke prema drugoj banci s ciljem kreditiranja odredjene delatnosti
3. Namensko kreditiranje odredjene banke od strane druge banke da bi se omogućilo izmirenje dospelih obaveza te banke prema klijentima banaka davalaca kredita
4. Davanje privremeno slobodnih sredstava od jedne banke drugoj koja je zapala u teškoće sa plaćanjima ili ušla u zonu nelikvidnosti
5. Korišćenje dobijenih sredstava u cilju plasmana drugim bankama preko tržišta novca i kratkoročnih hartija od vrednosti

Kada odlučuju o plasmanu viška sredstava u obliku kredita preko banaka i tržišta novca, poslovne banke polaze od sledećih kriterijuma

1. visine slobodnih rezervi, u odnosu na potrebnu stopu rezerve likvidnosti
2. dinamike priliva i odliva sredstava u bilansu banke

3.sigurnosti plasmana i povraćaja potencijala

36.Kredit centralne banke poslovnom bankarstvu

Poslovne banke kao dopunske izvore sredstava koriste kredite centralne banke , osnovni razlozi korišćenja tih kredita su:

-relativno slabi depozitni izvori sredstava banke

-visoka zavisnost banaka od sredstava primarne emisije centralne banke

-kontrolna funkcija centralne banke nad sistemom poslovnih banaka

-monetarna politika centralne banke i usmeravanje sredstava primarne emisije u privredu

-centralizacija dela depozitnog potencijala kod centralne banke (obavezne rezerve,rezerve likvidnosti,blagajnički zapisi,centralni depoziti)

Poslovne banke koriste dopunska sredstva u vidu kredita kod centralne banke , i to:

-reeskontni kredit – reeskont hartija od vrednosti poslovne kod centralne banke – prodaja menica

-relombardni kredit – poslovna banka relombarduje kod centralne banke hartije od vrednosti na osnovu kojih je odobrila lombardni kredit korisniku. Osnovicu predstavlja berzanska cena ovih hartija od vrednosti

-selektivni krediti – odnose se na kredite za odredjene namene , na osnovu hartija od vrednosti i drugih dokumenata iz kojih stoji odredjeni posao

37. Kapital

Uloga kapitala banke je obezbedjenje sigurnosti bankarskih depozita i prezentovanje efektivne poslovne politike

-kratkoročne obaveze i depozitni izvori banaka imaju ulogu pokrivanja likvidnosti i ostvarivanja rentabilnosti

-dugoročne obaveze i kapitalni fondovi imaju za cilj obezbedjenje sigurnosti i povećanje stepena rentabilnosti banaka

U troškovnom pogledu kapital je vrlo jeftin izvor , pa postoji mogućnost ostvarivanja natprosečne rentabilnosti po jedinici plasmana ovih proizvoda

U bilansnom smislu kapital je višak ili suficit banke koji je ostvaren uspešnim poslovanjem banke. On je garancija za poverenje u banku

38. Funkcija kapitala, stopa kapitalizacije i izvori formiranja kapitala

Kapital banke štiti od neočekivanog gubitka koji ona ne može da pokrije iz tekuće zarade. Kada je banka insolventna, kapital banke štiti neosigurane ulagače.

Primarni indikator finansijske snage banke je stopa prinosa ili rpihoda

Sekundarni indikator finansijske snage banke je stopa kapitala

Tri osnovne funkcije kapitala su:

Zaštita depozita – se zasniva na obezbedjenju solventnosti i operativnosti banke u kriznim situacijama predstavlja garanciju da će u slučaju gašenja banke svi depozitori dobiti svoja sredstva

Pokrivanje neočekivanog gubitka – koristi se u uslovima opšte krize poslovnog sistema i omogućava realizaciju tekućih poslova do poboljšanja poslovnog sistema

-regulativna funkcija – je institucionalno definisanje minimalnih standarda za osnivanje ili odredjivanje statusa finansijskih organizacija

Stopa kapitalizacije se dobija stavljanjem u odnos formiranog kapitala prema odgovarajućem agregatu bankarskih bilansa

Klasični izvori formiranja kapitalni fondova su:

Interni izvori – rezultat ostvarene neto dobiti , nerasporedjene dobiti u tekućoj godini, kada se vrši raspodjela dobiti na zarade poslodavaca ,kapital,rezerve i druge fondove dividende akcionarima.Interni izvori su osnova za formiranje rastućeg kapitala banke

Eksterni izvori obuhvataju sve oblike tržišno privučenog kapitala u sistem banke , kao i regulisanje formiranog rasta kapitala.Banka koja je u svom poslovanju suočena sa većim rizicima , u većoj meri je izložena mogućim neočekivanim rizicima

39.Stopa kapitalizacije

Se dobija stavljanjem u odnos formiranog kapitala prema odgovarajućem agregatu bankarskih bilansa.Jedan od najstarijih načina izračunavanja adekvatne stope kapitala jeste povezivanje obima kapitala i obima formiranih depozita. U posleratnom periodu koristi se stopa koja je rezultat odnosa kapitala i ukupne aktive bilansa banke.Glavna izvorišta rizika su na strani plasmana , a ne na strani izvora banaka

Danas se koeficijent adekvatnosti kapitala dobija stavljanjem u odnos kapitala prema neto rizičnoj aktivi .Pri izračunavanju adekvatne stope kapitala od značaja je pokrivanje očekivanih kreditnih tržišnih i likvidonosnih rizika.

40.Izvori formiranja kapitala

Klasični izvori formiranja kapitalnih fondova su

Interni izvori formiranja kapitalnih fondova – su rezultat ostvarene neto dobiti , nerasporedjene dobiti u tekućoj godini, kada se vrši raspodela dobiti na zarade poslodavaca, kapital, rezerve i druge fondove i dividende akcionarima. Interni izvori su osnova za formiranje rastućeg kapitala banke.

Eksterni izvori obuhvataju sve oblike tržišno privučenog kapitala u sistem banke , kao i regulativno formiranog rasta kapitala.

41. Struktura kreditnog potencijala

Važan faktor poslovanja banke je ročna struktura bankarskih uzvora. Ona pokazuje ročne dimenzije mobilisanih banaka. Izvori sredstava sa rokovima dospeća do jedne godine su kratkoročni, od jedne do tri godine su srednjeročni, i iznad tri godine su dugoročni.

Agregatna ravnoteža banke se javlja u sulovima uravnoteženosti nivoa kreditnih plasmana i kreditnih potencijala, pri čemu banka slobodnim potencijalom popkriva obim plasmana koji nose određeni prinosi održavaju likvidnost

Suptilna strukturna ravnoteža poslovanja banke javlja se u uslovima kvantitativne uravnoteženosti kratkoročnih kreditnih plasmana i kratkoročno kreditnog potencijala, srednjoročnih i dugoročnih kreditnog plasmana i kreditnog potencijala. Ona obezbeđuje likvidnost ali ne i profitabilnost poslovanja banke i može se nazvati statičkom

Dinamička i kompleksna ravnoteža poslovanja banke javlja se u sulovima agregatne ravnoteže kreditnog plasmana i kreditnog potencijala , praćena stopom ročne transformacije sredstava koje zadovoljavaju tražnju za određenim kreditima

Ročna transformacija bankarskih izvora čini promenu prosečnog roka dospelosti plasmana u odnosu na prosečni rok dospeća izvora. U praksi, to je preusmeravanje resursa sa kraćim rokovima dospeća na plasmane sa dužim rokovima dospeća.

42. Poslovna politika banaka

Je skup određenih ciljeva i mera koje banke treba da ostvare u predviđenom vremenskom razdoblju, tj. kapitalizaciju prikupljenih i plasiranih finansijskih izvora. Faktori koji utiču na poslovnu politiku banke:

-Egzogeni ili makro faktori koji potiču iz okruženja – su institucionalnog karaktera i deluju kroz mere i odluke koje donose državni organi u okviru mera ekonomske politike, banka pokušava da minimizira rizik i neizvesnost, a maksimizira funkciju cilja

-Endogenim ili mikro faktorima kreditne politike postiže se profitabilnost, stabilnost i sigurnost poslovanja pojedinačne banke

Aдекватna kreditna politika omogućava ravnotežu između mikro i makro komponente, odnosno dobrih privrednih rezultata i poslovnih prioriteta banke. Adekvatnom kreditnom politikom se utvrđuju opšti formalni uslovi za odobravanje kredita, usmeravanje kreditnih plasmana u važne privredne grane

43.Struktura bankarskih kredita

Faktori koji utiču na strukturu bankarskih kredita i proceduru kreditne politike banaka su :1.)stopa inflacije2.globalizacija3.deregulacija4.jaka konkurencija5.razvoj integralnog informacionog sistema pri čemu je nekadašnja monokreditna struktura prešla u multikreditnu strukturu .Multikulturna struktura se zasniva na sistematizaciji kreditnih oblika prema sledećim kriterijumima:

1.Valuta – krediti mogu biti odobreni u svojoj ili stranoj valuti što dobija na značaju u uslovima globalizacije i razvoja eurotržišta

2.Dospelost – kratkoročni krediti do 1 godine koriste se za finansiranje tekuće aktivnosti i likvidnosti i pokriveni su kratkoročnim izvorima , srednjoročni krediti od 1-5 godina koriste se za finansiranje trajnih obrtnih sredstava i investicije manjih obima , dugoročni krediti preko 5 godina koriste se za finansiranje k rupnih investicionih programa iz dugoročnih finansijskih izvora

3.obezbedjenje – kreditni plasmani se dele na: osigurane kredite imaju pokriće u zalogu i imovini debitora(nepokretnosti,zalihe,kapaciteti,oprema,potraživanja,vrednosni papiri)koja se može prodati na tržištu i neosigurani krediti se koriste za velika kvalitetna tržišno stabilna preduzeća

4.Način otplate – jednokratni krediti su kratkoročni, otplata duga u roku dospeća a kamate se izmiruju u kraćim rokovima ili sa dospećem glavnice duga , višekranti krediti su srednjoročni i dugoročni sa otplatom duga u više mesečnih rata (anuitetne obaveze) koje se sastoje od dela duga i pripadajućeg iznosa kamate

5.Korisnik – privredne neprivredne organizacije stnovništvo,banke i drugi klijenti

6.Namena – mogu biti privredni(komercijalni,industrijski agrarni) potrošački,stambeni...banka odobrava kredite prema svakom pojedinačnom zahtevu

7.Kamatna stopa – fiksna i promenljiva kamatna stopa

44.Standardi – principi kamatne politike

Kreditna politika banke teži da se oslobodi visokog kreditnog rizika, čime se stvaraju mogućnosti za profitabilne plasmane.

Kada je reč o opštim standardima , banka mora da vodi računa o sledećem:

1.Mora izbegevatı visok stepen koncentracije kreditau jednu granu, sektor ili oblast privrede što ne važi za specijalizovane i razvijene banke

2.Banka može zahtevati od klijenata koji pretenduje na dobijanje kredita da u bilansu održavaju određeni iznos finansijskih resursa radi obezbedjenja kredita

3.Odobrovanje kredita podrazumeva formalizovanu proceduru utvrđivanja uslova, kao što su: namena,izvor,cena, uslov i način otplate

4.Osim kredita sa visokom stopom obezbedjenja krediti klase A za ostale kredite uz zahteve za kredit debitori moraju podneti finansijske izveštaje za poslednju godinu

5.Kreditni se odobravaju uz amortizacioni plan otplate i uz obavezu debitora da podnese banci plan kvartalnih tokova priliva novca

6.Imajući u vidu negativne efekte kreditnih rizika po sopstveno poslovanje , kao i zainteresovanost makrosistema da se neracionalnim korišćenjem kredita ne izazove inflacija,banka je zainteresovana za kreditiranje likvidnih potreba,uz restriktivan pristup prema finansiranju novih rizičnih ulaganja i onih koji imaju potencijalne inflatorne efekte

7.Banka mora kontrolisati korišćenje kredita ,zbog zaštite banke od kreditnog rizika , kao i da se finansijski resursi koriste racionalno

Postoje tri načina kreditiranja privrede

1.Banka obezbeđuje finansijske izvore u kvantitetu i prihvatljivim rokovima za finansiranje privrednih aktivnosti

2.Kreditna aktivnost banke u donosu na privredu predstavlja mehanizam preko koga monetarna vlast realizuje usvojenu monetarno kreditnu politiku

3.Kreditni su najvažnija bilansna stavka u strukturi aktive svake banke i najvažniji deo poslovne politike banke

45.Kratkoročno kreditiranje privrede i kreditna analiza

Detaljnija provera kreditne sposobnosti tražilaca kredita, kvalitetna provera i apsorbovanje kreditnih rizika, fleksibilniji uslovi kreditiranja postaju osnovi efikasnije poslovne politike: kratkoročna kreditna politika se definiše kao integralni deo globalne kreditne politike, pri čemu se: Kratkoročni krediti definišu kao supstituti srednjoročnih i dugoročnih kredita

Definišu se:

-formalni rokovi dospeća kreditnih plasmana (kod kreditnih resursa ne prave se jasne granice u pogledu dospeća zbog široke mogućnosti ročne transformacije)

-Efektivni rokovi dospeća kreditnih plasmana (kredit se odobravaju kao kratkoročni, a oni otplaćuju kao srednjoročni i dugoročni, sa mogućnošću revolviranja, što je posledica izraženijih potreba privrede za dugoročnim izvorima finansiranja i povoljnijim uslovima ugovaranja kratkoročnih kredita)

Suština kreditne politike je minimizacija i ili utvrđivanje prihvatljivog kreditnog rizika. Kako je banka sui generis preduzeće, rizik se može odrediti kao verovatnoća gubitka (smanjenje dobiti) nastalog kao rezultat delovanja neizvesnih događaja u poslovanju banke. Postoji:

1. Rizik kamatne stope

2. Rizik deviznog kursa

3. Rizik likvidnosti

4. Unutrašnji operacionalni rizik

Kreditni rizik predstavlja nemogućnost naplate kredita u ugovorenim rokovima sa pripadajućom

kamatom. Sposobnost banke da prihvati tj proceni rizik naziva se solventnost. Ili adekvatnost kapitala

Aspekti merenja solventnosti

1. Da osigura kreditnu sposobnost banke

2. Proverava se adekvatnost kapitala u odnosu na rizik gubitaka

Da bi izbegla ili minimizirala gubitke banka vrši analizu kreditnog rizika sa dva aspekta

1. Nemogućnost naplate kredita o roku dospeća

2. Nepredvidjenih promena vrednosti ili cene plasiranih kredita

46. Analiza kreditnog rizika metod 5c

Šest osnovnih tipova rizika povezanih za kreditnu politiku banke su:

1. Kreditni ili rizik otplate je najznačajniji kreditni rizik

2. Kamatni rizik – tržišni rizik

3.Portfolio rizik

4.Operativni rizik nastaje zbog nedovoljnog protoka informacija i slabe operativne koordinacije banci

5.Kreditna delikvencija se odnosi na nelegalne poteze rukovodećih lica u banci, u uslovima kada nije dovoljno definisana kreditna politika u banci

6.Sindikacioni rizik nastaje kada je angažovano više banaka u kreditiranju određenih poslovnih sistema

Kreditni,kamatni rizik i portfolio rizik, mogu izazvati značajne gubitke jer su uglavnom izvan kontrole banke.Ostali rizici imaju marginalni značaj.

U teoriji je poznato pet bazičnih faktora kreditne sposobnosti i spremnosti debitora da u predviđenim rokovima plate glavnicu i kamatu – to je metod 5c Faktori su:

1.Kapacitet ili sposobnost otplate se zasniva na likvidnosti i solventnosti debitora kada dospevaju kreditne obaveze.Važna je i sposobnost preduzeća da se kreditno zadužuje

2.Karakter ili želja da se izvrši otplata obuhvata analizu debitora u pogledu njegove ranije spremnosti da redovno izmiruje svoje obaveze .Ova analiza se bazira na bankama podataka,najznačajnijim tržištima i debitorima

3.Kapital ili imovina debitora se definiše kao trajno uložena sredstva osnivača i akcionara , uz mogućnost uključivanja i dugoročnih zajmova.Ako je viši nivo trajnog kapitala u izvorima debitora da je manji kreditni rizik za banke , pa nivo odobrenog kredita nekom preduzeću zavisi od nivoa njegovog trajnog kapitala.Banke mnogo bolje rangiraju debittore koji svoje obaveze

podmituju iz adekvatnog nivoa dohotka , nego one koji otplatne obaveze pokrivaju na osnovu rasprodaje stalne imovine

4.Zaloga ili obezbedjenje – radi zaštite od neadekvatno procenjenog kreditnog rizika , kreditnim zalogom uzetim od debitora limitira se eventualni gubitak.Zbog promenljive vrednosti imovine i zaloga debitora banke odredjuju veću vrednost zaloga u odnosu na odobreni kredit

5.Uслови u okruženju, njihove promene utiču na sposobnost otplate kreditnih obaveza, što može da izazove gubitke banke.To su promene koje su izvan uticaja banke i preduzeća.Što su duži periodi otplate kredita , to je teže bankama da procene promene opštih uslova poslovanja

47.Analitički metodi – tehnike procene kreditne sposobnosti debitora

Kreditna politika kod kratkoročnih plasmana se zasniva na povezivanju stope prinosa i stepena rizika , pa kratkoročna kreditna politika obuhvata

1.Optimizaciju obima različitih vrsta kredita

2.Minimalne ili standardne uslove za dobijanje kredita

3. Uskladjivanje struktura kamatnih stopa prema nivoima kreditnog rejtinga debitora

4. Utvrđivanje kruga debitora kod kojih se primenjuje apsolutna i relativna restrikcija dodele kredita

5. Redukovanje nivoa operativnih troškova

1. Komparativna analiza bilansne strukture – aktiva se deli na tekuću i trajnu, a ukupna pasiva na kratkoročne obaveze i dugoročne izvore finansiranja. Utvrđuje se proporcija učešća pojedinih bilansnih pozicija u promeni odredjenih stopa u odnosu na standardne stope

2. Metod trendnih stopa – pokazuje stope rasta svih ili pojedinih bilansnih pozicija u odredjenom periodu, što pruža mogućnost utvrđivanja stabilne ili nestabilne bilansne snage preduzeća.

3. Metod koeficijenata ili relativnih odnosa povezanih finansijskih i poslovnih kategorija (ratio metod) – pokazuje sposobnost debitora da otplaćuje kreditne obaveze, stepen efikasnog poslovanja i korišćenja resursa, sposobnost participacije i samofinansiranja, odnosno ukupne poslovne sposobnosti debitora

48. Vrste kratkoročnih kreditnih aranžmana privrede

U tržišnim privredama u aktivi banaka je znatno više kratkoročnih kredita, i to:

1. Overdraft krediti su veoma korišćeni krediti i predstavljaju automatsko pravo kreditno sposobnih preduzeća da koriste određene iznose novčanih sredstava na tekući račun debitora kod banke. Kreditiranje preko tekućeg računa je fleksibilno i efikasno jer omogućava debitorima da bolje i povoljnije uskladjuju svoje likvidne bilanse i potencijale

2. U razvijenim tržišnim privredama banke koriste dva oblika kratkoročnog kreditiranja privrede

a. Kreditne linije debitora su ugovorni aranžmani o kratkoročnom kreditiranju tekućih sezonskih potreba preduzeća utvrđuje se godišnji obim raspoloživog kredita debitora, automatsko korišćenje i povraćaj sredstava ikamatno zaduženje za iznos neto duga. Debitori imaju obavezu da određeni depozitni saldo drži kod banke, što mu pruža nižu kamatnu stopu. Banka prema finansijskoj sposobnosti debitora procenjuje da li će odobriti kreditnu liniju ili ne

b. revolving krediti omogućavaju ročne transformacije već odobrenih kratkoročnih kredita i srednjoročne. Odobreni kredit se može koristiti u punom iznosu u periodu dospeća, pa je banka obavezna da po tom osnovu drži uvećane rezerve. Revolving krediti su sa ugovorenom klauzulom obnavljanja ugovora pre isteka roka dospeća (2-3 godine) ti krediti imaju i elemente srednjoročnih i dugoročnih kredita. Putem revolving preduzeće osigurava formiranje rasta trajnih obrtnih sredstava. Banka vrši procenu kreditne sposobnosti preduzeća. revolving krediti mogu biti domaći i međunarodni odnosno prosti i konzocijarni. Konzorcijum banaka odobrava međunarodne revolving kredite, dok pojedinačne banke odobravaju domaće revolving kredite

3. Diskontni krediti su specijalna vrsta kratkoročnih kredita, koja je od značaja za finansiranje robno prometnih transakcija, čime se vrši monetarizacija ugovorenih robnih i komercijalnih kredita između preduzeća, uz mogućnost rediskotovanja (ponovne prodaje) menica drugih banaka centralnoj banci. Diskontni krediti nazivaju se i eskontni krediti. Putem diskontnih kredita vrši se povezivanje robnog kreditiranja preduzeća, kreditiranja poslovnih banaka i kredita centralne banke. Kod njih je bitan otkup menica, tj. meničnog potraživanja pre roka dospeća, gde je značaj bonitet otkupljenih menica. Otkup meničnog potraživanja se realizuje sa diskontom – umanjenjem nominalne vrednosti pa se zato zovu diskontni krediti.

4. specifični oblici kratkoročnog kreditiranja privrede su krediti čija je karakteristika faktoring (banka preuzima kratkoročno potraživanje klijenata, pruža mu kreditnu analizu, vodi računovodstvo, namiruje potraživanja i utvrđuje kreditni rizik kod međukreditiranja između preduzeća) Banka kod faktoring aranžmana naplaćuje proviziju 1-2% od vrednosti transakcije

49.Kontrola korišćenja

Kreditna politika osim kreditne analize obuhvata i kontrolu namenskog korišćenja odobrenih kredita.Kreditna politika stalno prati kvalitet i rang već plasiranih kredita , što je osnov za utvrđivanje i izdvajanje specijalnih rezervi za pokrivanje gubitaka po kreditima.Za ovo su osim banaka zainteresovane i određene državne institucije koja vode brigu o sposobnosti bankarskog sistema. Kao celine.Formiraju se grupacije kreditnih plasmana sa pojačanim nadzorom da bi se obezbedila naplata potraživanja

Postoje tri podgrupe

-standardni kreditni plasmani – se karakterišu smanjenjem kvaliteta , koji ako se ne pokrije na vreme može dovesti do delimičnog gubitka kod banke

-sumnjivi kreditni plasmani – dolazi do stalnog pogoršanja kvaliteta , što će najverovatnije dovesti do većih gubitaka

-kreditni koji nose gubitke – krajnje su rizični za naplatu i smatraju se nenaplativim

50.Karakteristike dugoročnih bankarskih kredita

Osnovu za finansiranje značajnog obima investicionog razvoja imaju dugoročni bankarski krediti

Osnovne karakteristike dugoročnih bankarskih kredita su:

1.Dugoročna dospelost – dugoročni krediti se najčešće odobravaju na rok od 2-7 godina , banke ih odobravaju u vidu konzorcijskih aranžmana ili u saradnji sa specijalizovanim finansijskim organizacijama

2.amortizacioni obrasci povraćaja (otplate) – kod dugoročnih kredita omogućuju povezivanje amortizovanja duga sa stopom prinosa aktivirane investicije.Ugovoreni periodi amortizovanja mogu biti mesečni,kvartalni,polugodišnji i godišnji.Prednost je ugovaranje klauzule mirovanja grace period obaveza u prvom delu dospeća, tako se olakšava položaj debitora

3.Kamatna opterećenost – kamatna stopa kod dugoročnih kredita je iznad kamatne stope kod kratkoročnih kredita, zbog povećane stope rizika i nižeg nivoa likvidnosti dugoročnih u odnosu na kratkoročne kredite

4.Izvori povraćaja dugova – za razliku od kratkoročnih kredita gde se izvori sredstava za otplatu obezbeđuju konverzijom različitih oblika realne tekuće aktive u novčanu aktivu, otplata dugoročnih kredita se vrši iz formiranih neto prihoda ili prihoda preduzeća

5.Rizici – veći rizik dugoročnih kredita u odnosu na kratkoročne kredite rezultat je činjenice da je otplata dugoročnih kredita zasnovana na pristupu novih novčanih fondova investiranja, što je dosta neizvesna veličina

6.Obezbedjenje i osiguranje kredita – dugoročnih je znatno složenije nego kod kratkoročnih kredita.Različitim instrumentima banke se obezbeđuje od potencijalnog rizika dugoročnih kredita.Odgovornije je osiguranje manjih dugoročnih kredita jer njih uzimaju manja i srednja preduzeća, koja imaju slabije finansijske mogućnosti

51. Analiza i selekcija investicionih projekata i predinvesticiona analiza

Pristupi mogu biti:

1. Bankarski pristup je važan za ona preduzeća u čijem razvoju više učestvuju bankarski krediti. Banka izborom najboljeg projekta, ograničava rizik i štiti svoje interese

2. Razvojni pristup je značajan za izbor onih projekata koji su u funkciji bržeg razvoja određene privredne grane, sektora, oblasti ili regiona, gde su nosioci projekta razvojne banke, fondovi specijalizovane državne organizacije

3. Društveni pristup je značajan u slučaju analize i izbora investicionih projekata kojima se finansiraju najveći infrastrukturni objekti od važnosti za društvo

Predinvesticiona analiza predstavlja početni korak u kompleksnoj proceduri svestrane ocene i finalnog izbora investicionog projekta. Tu se formuliše dokumentaciona i informativna baza projekta i obavlja preliminarne selekcije, odnosno isključivanje onih projekata koji ne mogu da zadovolje najgrublje performanse zahteva. Predinvesticiona analiza se zasniva na sledećim pokazateljima: 1. identifikacija projektnog programa 2. finansijska sposobnost investitora 3. tržišna sposobnost investitora 4. tržišna propulzivnost 5. tehničko-tehnološka rešenja 6. lokacija 7. opšti ekonomsko-finansijski aspekti

52. Metod ocene finansijskih efekata projekta

Razlikujemo statičke i dinamičke metode ocene finansijskih efekata projekata

1. Statičke metode se zasnivaju na oceni sledećih indikatora : 1. akumulacija prema obimu angažovanih poslovnih sredstava 2. dohodak po zaposlenom 3. neto devizni efekat 4. investiciona ulaganja u osnovna i obrtna sredstva po zaposlenom 5. utrošak energije po jedinici proizvoda 6. minimizacija troškova

2. Dinamički pristupi ocenjuju investicione projekte uz pomoć tri osnovne metode:

1. metod sadašnje vrednosti je bazni model, koji utvrđuje rentabilnost investicionog projekta an osnovu sintetizovanog merenja prinosa – prihoda i troškova – rashoda u toku ukupnog ekonomskog veka odgovarajuće investicije. Bazira se na diskontovanju , odnosno svodjenju na sadašnju vrednost , svih novčanih tokova vezanih za investicioni projekt

2. metod interne stope rentabilnosti ocenjuje validnost investicionih projekata, putem diskontovanja novčanih tokova. Metoda interne stope ukazuje na vremensku strukturu novčanih tokova putem korišćenja određene stope prinosa

3. metod povraćaja uložених sredstava predstavlja metod selekcije na osnovu utvrđenog neophodnog vremena za formiranje dovoljnog obima akumulacije za pokrivanje uložених investicionih resursa.. Ovaj metod se razlikuje od predhodna dva u pogledu korišćenja likvidnosti kao kritičnog kriterijuma selekcije, dok su prethodni metodi koristili rentabilnost investicija

53. Metodološke osnove dugoročnog kreditiranja

Dugoročno bankarsko kreditiranje preduzeća sadrži znatno viši stepen rizika u odnosu na ostale vrste kreditiranja

Ukupna aktivnost banke pri odobravanju dugoročnih kredita može se podeliti na tri dela:

1. Banka vrši preliminarnu procenu kreditne sposobnosti debitora i prvu selekciju

2. Banka vrši sadržajnu analizu očekivanih finansijskih ekonomskih i društvenih efekata predloženih projekata

3. Sintezom analitičkih ocena kreditne sposobnosti debitora i očekivanih osobina predloženih projekata banka dolazi do elemenata za formiranje konačne kreditne odluke u smislu izbora najboljeg projekta.

Ocena dugoročne kreditne sposobnosti se posmatra dvojako:

- sa stanovišta investitora – debitora naglasak je na sledećim indikatorima

- sa stanovišta kreditora banke

54. Kreditiranje stanovništva

Kod razvijenih zemalja bankarski krediti domaćinstva čine samo deo ukupnog obima potrošačkih kredita u sistemu

Kreditni poslovi sa stanovništvom mogu biti

-Individulani krediti , kreditne kartice,dugovne kartice,kreditne linije, krediti za vozila , hipotekarni zajmovi satnovništvu, krediti za pokretne kuće,kreditni koji se vraćaju odjednom,kreditni na bazi akcija , krediti za osoblje u banci

Banke kreditiraju satnovništvo na tri načina:

1.Odobranjem potrošačkih kredita

2.stambenih kredita

3.kreditiranjem malih preduzeća i agrara – farmera

55.Potrošački krediti

Imaju najmanje pojedinačne obime, najkraće rokove otplate (2 godine) i standardizovane metode kreiranja.Kod ovih kredita je višekratna šema otplaćivanja, što odgovara debitorima i kreditorima. Debitori lakše formiraju svoje otplatne potencijale , kreditori lakše obnavljaju svoje kreditne potencijale. Banke odobravaju direktne i indirektne potrošačke kredite i bankarske kreditne kartice

1.Direktni potrošački krediti se odobravaju na osnovu pojedinačnih kreditnih zahteva potrošača kod banaka.Kredit se odobrava posle procedure indentifikovanja i analize kreditnih mogućnosti debitora. (uvid u kreditni zahtev,razgovor ili popunjavanje obrazca od strane debitora,analiza kreditne sposobnosti,kreditne ocene, utvrđivanje obima kredita,potpisivanje kreditnog ugovora , itd) Kada odobrava potrošački kredit , banka vodi računa da amortizacija odobrenog kredita mora biti kraći od eksploatacionog veka trajnog potrošačkog dobra i banka vodi računa o

uskladjenosti sopstvenog odliva i priliva sredstava i likvidnosti

2. Indirektno potrošačko kreditiranje se realizuje preko bankarskog otkupa robnih hartija potrošača od proizvodnih trgovinskih i uslužnih organizacija. Sigurnost se ostvaruje prenosom robnih hartija na banke koje su prošle analizu boniteta u trgovini. Koriste se tri aranžmana za otkup robnih hartija trgovaca od strane banke 1. trgovinska preduzeća daju apsolutnu garanciju za hartije predate na otkup banci, to je najbolje i za trgovinska preduzeća i za banke jer se primenjuje najmanja diskontna stopa kod otkupa hartija 2. posle prodaje hartija bankama, ne psotoji bilo kakva dalja obaveza trgovinskih preduzeća, što uvećava rizik banke i ona vrši strogu selekciju robnih hartija 3. postoji uzajamno povezan interes i banaka i trgovinskih preduzeća, da budu oprezni pri realizaciji robno-kreditnih transakcija u cilju izbegavanja većih gubitaka usled bankrotstva trgovinske ili uslužne organizacije. Banke ne otkupljuju robne hartije od trgovaca koji nemaju bonitetno poslovanje, odgovarajuću finansijsku snagu i minimalnu kreditnu sposobnost.

3. Bankarske kreditne kartice su specifični instrument kreditiranja i plaćanja, koji se bazira na trajnom finansijskom aranžmanu između banke, vlasnika kreditne kartice i trgovca, kojom se imaocu obezbeđuje specijalna kreditna linija. Kreditne kartice najpoznatijih banaka se prihvataju bez prethodnog ugovora sa trgovcima. Vlasnik kreditne kartice dobija određenu kreditnu liniju, koja može biti korigovana u zavisnosti od načina korišćenja kreditne privilegije.

Debitna kartica je specifična kombinacija kreditne kartice i čeka, koja omogućava vlasnicima da putem izdavanja čekova transformišu novac na depozitne račune.

56. Stambeni krediti

Stambeni krediti se odlikuju dugoročnošću plasmana, visokim stepenom osiguranja, amortizacionom metodom povraćaja sredstava i transveribilnošću.

Hipotekarni krediti su najpoznatiji oblik dugoročnog kreditiranja stambene izgradnje. Kod ovih kredita, država daje podršku u smislu osiguranja, beneficiranja kamatnih stopa i razvijeno tržište

založenih hartija od vrednosti. Hipotekarno kreditiranje je povezano sa dugoročnom namenskom štednjom (participacija kod namenskih kredita). Karakteristike hipotekarnih kredita je veći stepen rizika, jer se po obimu angažuju značajna sredstva koja su vezana za duži period. Debitori su zainteresovani da očuvaju založenu imovinu pravovremenim vraćanjem kredita. Namenski krediti se plasiraju na period od 25 do 30 godina, zbog čega je bitan radni vek debitora. Logika ovih kredita je da ukupni izdatak za kupovinu kuće ili stana ne može biti veći od 25 godišnjih dohodaka domaćinstva ili tri umanjena za poreske obaveze.

Kod hipotekarnih kredita je značajna realna procena imovine koja služi kao osiguranje zajma. Založenom imovinom se otplaćuje kreditna obaveza u slučaju da dođe do smanjenja otplatne sposobnosti kreditora. Banke odobravaju zajam od 80% utvrđene tržišne vrednosti imovine.

Ugovara se i klauzula o „akceleraciji“, kojom se definiše obaveza debitora da, u slučaju kada ne ispunjava neku obavezu, mora neodložno pokriti ukupne kreditne obaveze. U slučaju da debitor to ne učini, kreditor ima prava da založenu imovinu proda na tržištu i pokrije potraživanja.

57. Investiciona politika banke

Pod portfolio politikom banke podrazumeva se upravljanje ukupnim bankarskim plasmanima u funkciji zadovoljenja vlasnika kapitala, tržišne strukture i bankarskog sistema u odnosu na likvidnost, sigurnost i profitabilnost. Ekspanzivna i liberalna politika narušava rang listu prioriteta portfolio politike. Strategija ulaganja u hartije od vrednosti, kao suštinski deo investicione politike, ima za osnov specifične kriterijume: (1) sigurnost plasmana, (2) diversifikacija (promena) plasmana, (3) likvidnost sredstava, (4) dohodni momenti.

Sigurnost plasmana je osnovni kriterijum kod investicionih plasmana banke. Sigurnost portfelja se postiže opreznom selekcijom strukture hartija od vrednosti na tržištu i/ ili regulativnim usmeravanjem banke na kupovinu izuzetno kvalitetnih hartija od vrednosti.

U odnosu na stepen rizika razlikujemo dve vrste vrednosnih hartija: (1) **kreditne obveznice**, koje su većeg stepena rizika i (2)

novčane obveznice

, koje su manjeg rizika, jer se njihove cene menjaju samo usled promena kamatnih stopa na tržištu. U periodima privrednog prosperiteta i razvijenog tržišta najveći deo obveznica ima svojstva novčanih, nerizičnih obveznica. Kreditne obveznice imaju dvostruki rizik: (1) kreditor ne plaća kamate i / ili osnovne finansijske obaveze, (2) pad cena ispod nominalne vrednosti zbog porasta tržišnih kamatnih stopa. Rizik u oba slučaja može rezultirati smanjenjem kapitala banke. Jedan deo kreditnih hartija od vrednosti ima svojstva

nerizičnih plasmana

(državne obveznice i hartije prvorazrednih tržišnih i poslovnih subjekata). Drugi deo vrednosnih hartija ima svojstva

rizičnih plasmana

koje emituju preduzeća slabijih poslovnih mogućnosti, kao i neke lokalne državne jedinice. Najveći deo poslovne strategije banke jeste kreditna politika, čiji je cilj da se zadovolji tražnja za kreditima na tržištu. Krediti su za banku osnovni izvor depozitnog potencijala, profitabilniji od investicionih plasmana. Kada je veća tražnja za kreditima, banke će prodajom hartija od vrednosti povećati kreditni potencijal, a u uslovima kada je veća kreditna ponuda višak kreditnog potencijala biće plasiran u hartije od vrednosti.

Marginalni troškovi kreditiranja su zbir izgubljenih prinosa od investiranja (optimalni troškovi) i troškovi mobilizacije resursa.

Oportunitetni troškovi investicionog portfelja su sastavljeni od gubitaka kamatnog prihoda vrednosnih hartija realizovanih na tržištu i potencijalnog gubitka kapitala usled redukcije njegovih cena. Kratkoročni investicioni portfelj je u funkciji sekundarnih rezervi likvidnosti, i dugoročnih investicionih ulaganja koja su u funkciji prinosa.

58. Upravljanje investicionim plasmanima

Ukupni bankarski plasmani se dele na kreditne i investicione (u hartije od vrednosti) plasmane. Proporcija između kreditnih i investicionih plasmana zavisi od poslovne strategije pojedine banke, koja je podložna promenama između ekonomskih uslova i tržišnih kretanja kamatnih stopa. Banke preferiraju kreditne plasmane zbog njihove veće profitabilnosti.

Razlike prema profesoru Ćirkoviću su sledeće:

1.Kreditni plasmani su personalnog karaktera i proizilaze iz dugogodišnjih komitentnih odnosa , dok su investicioni plasmani lišeni dugogodišnjih ličnih ili poslovnih donosa i zasnivaju se na tržišnim odnosima.

2.Kod zajmovnih plasmana inicijativa je na strani debitora , dok kod investicija banke imaju inicijativu pri kupovini hartija od vrednosti

3.Banke drže zajmove do roka dospeća pa s ezajmovi smatraju nelikvidnim delom aktive , dok u slučaju vrednosnih papira , banke ih prema potrebi mogu prodati i pre roka dospeća pa su investicioni plasmani likvidniji deo aktive.

Jović navodi sledeće razlike :1.investicioni plasmani imaju jednokratni povraćaj sredstava
2.imaju širu strukturu kupaca i kreditora 3.relativno niži rizik plasmana

Politika plasmana banke se zasniva na 3 postulata sigurnost likvidnost i prinosnost koji su medjusobno konfliktni.

Ukupni portfelj hartija od vrednosti sastoji se iz dve vrste hartija od vrednosti:

1.vrednosni papiri koji su izvor i oblik likvidnosti – kao sekundarne izvore likvidnosti banka drži kvalitetne kratkoročne obveznice visokog stepena utrživosti na novčanom tržištu

2.vrednosni papiri koji su izvor dodatnih prinosa. – plasmani koji ivode na investicionom računu banke

59. Tehnologija bankarskog poslovanja

Tehnološke inovacije ubrzavaju proces poslovanja, čak i trenutnu povezanost raznih tržišta. Posebna veza između tehnologije i finansija. Tehnološke promene povećavaju broj podataka i informacija koje treba prikupiti, klasifikovati, čuvati ili upotrebiti u datom trenutku. Ko vlada informacijama taj upravlja. Informacioni sistem je ekonomski efikasniji ukoliko uključuje veći broj učesnika (banaka ostalih finansijskih institucija, trgovinske kompanije, industrijske kompanije, potrošači). Time se obezbeđuje povezivanje velikog broja potrošača sa bankama i trgovinskim kompanijama, što pruža mogućnost za stvaranje daljinskog elektronskog bankarstva. Elektronsko bankarstvo se prvi put javilo u SAD, tako su se na najefikasniji način obezbeđivale informacije klijentima, kao i finansijske transakcije (deponovanje i podizanje plata, plaćanje računa, otplata kredita). Početkom 80-ih ova tehnologija je označena kao EFT elektronski prenos sredstava. Sistem obuhvata transformaciju sredstava bez papira, koristeći kompjuterske komunikacije. Jednako se razvijao i POS sistem plaćanje na mestu prodaje i koncept ATM bankomati SWIFT je akcionarsko društvo od strane 239 banaka

60. Značaj informacija banaka

Moderno bankarstvo podrazumeva dobro organizovan informacioni sistem, koji je uslov za realizaciju poslovne politike, kao i za upravljanje bankom. Banke primenjuju razne finansijske inovacije u cilju umanjenja rizika i neizvesnosti, odnosno radi neutralisanja restriktivnih zakonskih ograničenja u odnosu na svoje poslovanje u smislu širenja svojih aktivnosti i usluga. Informacije nisu samo u žiži interesovanja preduzeća i banaka već i državnih kontrolnih organa. U novije vreme sve je više značajna banka podataka koja se bavi profesionalno i komercijalno prikupljanjem analizom i dostavljanjem svih vrsta informacija. Izvori su zvanične državne institucije – bilans centralne banke bilansi poslovnih banaka i ostalih finansijskih institucija

61. Informacioni sistem banke

Proces upravljanja u bankama uključuje adekvatan informacioni sistem kao uslov opstanka banke u jakim konkurentskim tržišnim uslovima privredjivanja. IS obezbedjuje efikasni rad u procesu odlučivanja upravljanja i rukovodjenja bankama, radi ostvarivanja poslovne politike, planova i zadataka. Razvojem IS obezbedjuje se informaciona baza u cilju praćenja finansijskih tokova banke, njenih osnivača i klijenata

Koncepcija informacionog sistema treba da je podređena strukturi upravljačkih aktivnosti koje se dele na:

- Operativno upravljanje i kontrolu kojom se obezbedjuje efikasno izvršenje postojećih zadataka od rukovodilaca do nosilaca zadataka

- funkcionalno upravljanje i kontrolu koje su nadležnosti organa upravljanja i rukovodjenja u cilju racionalnog korišćenja finansijskog resursa banke

- stratejsko upravljanje i planiranje, gde informativni sistem treba da obezbedi sintetičke podatke o poslovnoj aktivnosti banke i o sredini u kojoj deluje

Informacioni sistem banke ima podsysteme podsystem likvidnosti finansijski podsystem podsystem procene i kontrole investicionih projekata podsystem poslovnih partnera podsystem poslova sa stanovništvom podsystem marketinga podsystem kadrova podsystem razvoja i istraživanja podsystem informacione tehnologije i investicione opreme podsystem agencija i predstavništva u inostranstvu

62. Planiranje u bankama

U tržišnim privredama planiranje je stvar slobodnog opredeljenja tržišnih subjekata , pa planiranje nije samo sebi cilj, već je u funkciji ostvarenja realnih kvantitativnih ciljeva – profita , ane nekih ideoloških opredeljenja U modernim bankama planiranje je u zavisnosti od položaja banke na tržištu novca i kapitala , veličine i konkurentne sposobnosti sadašnjih i očekivanih rezultat poslovanja

Planiranje u banci počinje definisanjem ciljeva smernica u okviru kojih se izrađuju detaljni programi akcija.Ciljevi banke mogu biti

-kvantitativne prirode- rast stope profita rast kreditnog potencijala

-kvalitativne prirode -uvodjenje novih tehnologija u banci

Planiranje može biti prema organizovanju planiranja centralizovano i decentralizovano

Prema trajanju postoji dugoročno i kratkoročno planiranje

63.Tržišna orijentacija banaka – marketing u bankarstvu

U razvijenim bankarskim sistemima, predviđa se brži rast bankarskih usluga od rasta društvenog proizvoda , zajedno sa razvojem tržišnih odnosa.Poslovne banke su konkurenti u osvajanju novih štediša i klijenata, koji nisu obuhvaćeni klasičnim bankarskim uslugama.Od značaja su svi instrumenti marketing miksa (usluga,cena,kanali distribucije,promocije) najvažnija je cenovna konkurencija.U drugoj fazi konkurentskih odnosa između banaka dolazi do borbe za preraspodelu postojećih klijenata , gde se koristi marketing strategija ponude novih proizvoda i usluga.Najvažniji faktori koji utiču na formiranje imidža banke su veličina i struktura

aktive i pasive veličina kapitala banke ponašanje banke u skladu sa propisima odnos banke prema klijentima veličina dobiti i podela dividendi sposobnost prilagođavanja banke uslovima tržišne konkurencije sposobnost menadžmenta banke .

Banka prihvataju marketing strategiju u cilju razvoja profitabilnih aktivnosti i jačanja svoje konkurentske pozicije na dinamičnom i osteljivom finansijskom tržištu.

64.Savremeno bankarstvo,elektronsko bankarstvo

Je prožeto elektronskim sistemima .Tehnološka revolucija u bankarstvu se vrši u smislu stalnih evolucionih procesa.Ovaj proces tehnološke revolucije trajno uvodi nove tehnologije zasnovane na kompjuterima i telekomunikacionim sistemima

65.Sanacija i stečaj banaka

Banka je solventna ako ima aktivu u bilansu, ili imovinu , veću odnosno jednaku dugovima u pasivi.U suprotnom banka je nesolventna , jer su njeni dugovi veći od onoga što ima u aktivu.To znači da je solventnost garancija likvidnosti na dugi rok.Solventnost je pokazatelj sposobnosti banke da podnese rizike poslovanja. Nesolventnost je kriterijum za pokretanje stečaja , dok je nelikvidnost pokazatelj početne nesolventnosti i indikator je za pravovremeno pokrivanje sanacije banke. Od momenta pojave nelikvidnosti , banka treba da definiše sanacioni program i ponovo uspostavi likvidnost.Svaki sanacioni program treba da podje od utvrđivanja finansijskog sistema utvrđivanja gubitaka dubioza u bilansima, kao i mogućeg pokrivanja ili otpisivanja dubioza i gubitaka.

Proces sanacije se završava rigoroznim čišćenjem aktive i pasive od sumnjivih i spornih

potraživanja loših i nelikvidnih plasmana uz izmenu strukture u pasivi banke

U slučaju da sanacija ne daje rezultate pokreće se postupak za stečaj banke , i to na predlog same banke , poverilaca i osnivača banke i Narodne Banke Prema zakonu o prinudnom poravnanju i stečaju danom ostvarivanja stečajnog postupka utvrđuje se stečajna masa u koju ulaze 1.sva novčana sredstva kojima banka raspolaže poslovni prostor ,nameštaj,mašine,ostala oprema koaj služe za obavljanje poslova i sva potraživanja banke.Iz stečajne mase se izmiruju obaveze banke

66. Model sanacije i stečaja banaka

Banka je solventna ako ima aktivu u bilansu, ili imovinu , veću odnosno jednaku dugovima u pasivi.U suprotnom banka je nesolventna , jer su njeni dugovi veći od onoga što ima u aktivu.To znači da je solventnost garancija likvidnosti na dugi rok.Solventnost je pokazatelj sposobnosti banke da podnese rizike poslovanja. Nesolventnost je kriterijum za pokretanje stečaja , dok je nelikvidnost pokazatelj početne nesolventnosti i indikator je za pravovremeno pokrivanje sanacije banke.

Proces sanacije se završava rigoroznim čišćenjem aktive i pasive od sumnjivih i spornih potraživanja loših i nelikvidnih plasmana uz izmenu strukture u pasivi banke

Iz stečajne mase se izmiruju obaveze banke po sledećem redosledu

-lični dohoci radnika banke

-potraživanja građana po osnovu štednih uloga , tekućih računa depozita na devoznim računima

-potraživanja poverioca

-potraživanja NBS

-potraživanja osnivača banke po osnovu osnivačkog uloga

67.Fuzije i akvizicije banaka

Fuzija i akvizicija banaka su specifični oblici prestrukturiranja, odnosno sanacije banaka

1.Fuzija je vlasnička integracija dve ili više bankarskih institucija približno jednake veličine

2.Akvizicija aquistition je vlasničko preuzimanje manje banke od strane veće i finansijski jače banke,kada preuzeta manja banka pravno prestaje da postoji.Jačanjem konkurencije , globalizacijom i uvođenjem nove tehnologije prisutna je tendencija stvaranja velikih globalnih bankarskih organizacija.Prednosti su:

-realizacija većeg obima poslovanja i prednosti ekonomije obima

-proširenja pristupa na nova finansijska tržišta

-proširenje asortimana finansijskih usluga koje se nude

-smanjenje troškova i rizika

Kupovina vlasničkog paketa akcija manje banke od strane veće banke je najčešći način promene vlasničke strukture u bankarstvu. Promenom vlasništva dolazi i novi menadžment organizacija poslovna politika

Udruživanje ili konsolidacija je transakcija kojom se dobrovoljno spajaju dva entiteta (i pri tom nestaju) iz iste države ili različitih država i formiraju novi entitet: akcije ranijih entiteta se zamenjuju za akcije novog entiteta.

Preuzimanje preduzeća predstavlja različite oblike prenosa kontrole nad jednim entitetom iz jedne države na drugi entitet iz iste ili različite države po osnovu prenosa vlasništva. Preuzimanja mogu biti prijateljska i neprijateljska. Cilj preuzimanja je da se nastavi poslovna aktivnost preuzetog entiteta ili da se isti proda

Akvizicija je kupovina vlasništva – ukoliko jedan entitet kupi kontrolni paket akcija u drugom entitetu time stiče pravo upravljanja i može odlučivati o njegovoj sudbini. Kupovina akcija drugog entiteta može se ostvariti za gotov novac ili zamenom akcija i drugih hartija od vrednosti.

68. Tehnologija kreditiranja

Da bi mogla da vrši dodelu kredita banka mora da raspolaže sa depozitnim ili na drugi način stvorenim potencijalom

Kreditiranje se odvija u tri faze:

-odobravanje kredita

-korišćenje kredita

-kontrola kredita

Tehnologija kreditiranja počinje kreditnim zahtevom od strane preduzeća ili građana. Zahtev sadrži kratko obrazloženje u koje namere će usmeriti tražena sredstva , za koje vreme su mu potrebna i na koji način će se izvršiti dinamika finansijske konstrukcije

Najvažnije je izvršiti analizu kreditnog rizika, pri čemu se koriste dva pristupa:

-Analiza finansijskih tokocva

-analiza indikatora tražilaca kredita

Bonitet klijenata ,od nje zavisi sigurnost plasmana sredstava. Bonitet sadrži utvrđivanje likvidnosti finansijske moći klijenta. banka stalno prati rad klijenta i na osnovu toga određuje bonitet klijenta

Utvrđivanje klijenta sadrži tri faze:

-a. definisanje finansijske moći klijenta u periodu pre podnošenja zahteva, da li je klijent imao pozitivan finansijski rezultat u prethodnom periodu, koliko se zaduživao, da li je izmirivao svoje obaveze, kakav je imao odnos sa klijentima i poveriocima

-b. Definisanje finansijske moći klijenta u momentu podnošenja zahteva za kredit

-c. Definisanje finansijske moći klijenta za budući period, vizija perspektiva poslovanja za vreme za koje se odobrava kredit. Bonitet ima svoju težinu u smislu procene rizika naplate potraživanja od klijenta

Donošenje odluke od ekspertske službe za odobrenje kredita. Odluka može biti pozitivna ili negativna. Odluka sadrži:

-sve odredbe za davanje sredstava

-sve odredbe za korišćenje sredstava

-izdavanje sredstava

Ugovor o odobravanju kredita potpisuju oba učesnika banka i klijent. Ugovor mora biti mnogo precizniji od odluke i sadrži sve elemente dogovora:

-datum davanja kredita

-iznos kredita

-rok korišćenja kredita

-datum vraćanja kredita

-namenu za koju se kredit koristi

-obavezu plaćanja redovne kamate, a kad je u pitanju bilo koje docnije (zakasnelo) plaćanje-
obavezu plaćanja zatezne kamate ili kamate na kamatu

-prihvatanje i utvrđivanje od strane klijenata svih promena poslovne politike oko visine kamatne
stope banke

-utvrđivanje obezbeđenja datog kredita kroz uzimanje hipoteke prvog reda koja može biti
pokretna i nepokretna